

Hilma Sipilä

LIIKUNTA RYHMÄYTYMISEN TUKENA ESIOPETUSIKÄISILLE
LAPSILLE

Sosiaalialan koulutusohjelma

2018

LIIKUNTA RYHMÄYTYMISEN TUKENA ESIOPETUSIKÄISILLE LAPSILLE

Sipilä, Hilma
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2018
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 5

Asiasanat: varhaiskasvatus, liikunta, ryhmä, ryhmäytyminen

TIIVISTELMÄ

Toiminnallisessa opinnäytetyössä oli tarkoitus saada tietoa, miten liikunnallisten tuokioiden avulla voidaan tukea ja vahvistaa ryhmäytymistä lapsi ryhmässä. Ja tätä kautta ryhmän ryhmähenkeä ja hyvinvointia. Mikä kaikki vaikuttaa ryhmäytymiseen ja kehitykseen. Tarkoitus oli tuoda ryhmän kasvattajille uusia toimintatapoja ryhmäytymiseen. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Isona osana oli ryhmä ja sen sisällä olevat asiat, eli pienryhmätoiminta, ryhmän kehitysvaiheet, roolit ja dynamiikka. Nämä kaikki on tärkeitä kokonaisuuksia sisältää, jotta toiminta varhaiskasvatuksessa olisi kokonaisvaltaista lasta kehittävää toimintaa.

Toiminnallisen osuuden pidin Rauman Touhulan päiväkodissa. Ryhmä, jossa toiminnan pidin oli Temppukarhut, jossa on päiväkodin esiopetusikäiset lapset, joille toiminnan järjestin. Esiopetusryhmässä lapsia oli seitsemän. Liikunnallisten toimintatuokioiden nimi oli; Tähtikerho, jossa vahvistettiin pienryhmän ryhmäytymistä. Kerho kertoja oli neljä kappaletta, kestoltaan kerho kerta kesti noin 40min. Toimintakertojen teemat olivat; ketä me olemme, meidän lempijutut, mitä me osaamme ja meidän huippuryhmä.

Opinnäytetyössä kerättiin tietoa havainnoimalla toimintaan osallistuvaa ryhmää, eli heidän toimintaa liikunnallisissa tuokioissa. Miten lapset kuuntelevat toisiaan, ottavat kontaktia toisiinsa, tekevät yhteistyötä ja auttavat toisiaan oli tärkeitä havainnoinnin kohteita ja vahvistettavia asioita, jotta ryhmä toimisi.

Teoria tietoa keräsin erilaisten lähteiden avulla, joka tuki toimintaa. Vahvistaakseni kasvattajien ymmärrystä siitä, että toimivan ryhmän eteen on tehtävä töitä, oli arviointi lomake, jossa he joutuivat itsekin pohtimaan ryhmäytymistä ja tuokion sopivuutta aiheeseen. Opinnäytetyö vahvisti kasvattajan tärkeää roolia varhaiskasvatuksessa. Olemalla aidosti läsnä ja luova pääsee pitkälle lasten kanssa toimiessa. Muistaen ryhmäytymisen jatkuvuuden, jotta ryhmäläisillä olisi turvallinen olo koko toiminnan aikana. Kun ryhmä toimii, on arki sujuvaa ja kaikkia osapuolia palvelevaa.

Physical education as a supporting factor in the grouping of pre-school aged children

Sipilä, Hilma
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social studies
December 2018
Number of pages: 42
Appendices: 5

Keywords: early childhood education, physical education, group, grouping

---

ABSTRACT

The aim of this practice-based thesis was to examine how through sport-based classes can the grouping between children be improved and supported. And to examine how the supporting of grouping could improve the team spirit and the well-being of the group members. The aim of this study was also to bring new procedures to the group leaders as tools to improve the grouping. The theoretic part of this thesis was about the early childhood education and pre-school education. At the centre of the study was group and its main aspects such as working in small groups, developmental phases, roles and dynamics. It is important to take all these aspects in consideration in order to make the early childhood education educate the children more comprehensively.

The practical part was held in the Touhula day care centre in Rauma. The group was called Temppukarhut and the children were pre-school aged. There were seven children in that group. The sport-based classes were called Tähtikerho and in these classes the aim was to improve the grouping of the small group. The classes were held four times and each class lasted approximately 40 minutes. The themes in those classes were: who are we, our favourite things, what are we able to do and our super team.

In this study the information was collected by observing the group and its actions in those sport-based classes. It was observed how the children listened to each other, how was the contact between them like, how did they cooperate and how did they help each other.

The theoretical information was collected from different sources that supported the practical part of the study. The group leaders were given evaluation forms where they evaluated the grouping and how the classes that had been held could improve it. The aim of the evaluation was to strengthen the group leaders understanding of why you must work hard to form a well-working group. According to the study the group leader has an important role in early childhood education. It is important to be present and creative in order to work well with children. It is important to focus on the continuance of grouping so the group members have the sense of security. When the group is working well together everyday life is smooth and it serves every person in the group.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO.....	6
2.1	Esiopetus.....	7
3	RYHMÄ.....	9
3.1	Pienryhmätoiminta.....	10
3.2	Ryhmän kehitysvaiheet.....	11
3.2.1	Aloitussvaihe.....	12
3.2.2	Kuohuntavaihe.....	13
3.2.3	Vakiintumisenvaihe.....	13
3.2.4	Kypsän toiminnanvaihe.....	14
3.2.5	Ryhmän lopetusvaihe.....	14
3.3	Ryhmäläisten roolit.....	15
3.4	Ryhmädynamiikka.....	15
4	RYHMÄYTYMINEN.....	16
5	LIIKUNTA VARHAISKASVATUKSESSA.....	17
5.1	Liikunnan vaikutukset.....	18
5.2	Liikunnan suositukset.....	19
5.3	Liikuntakasvatus.....	20
6	LIIKUNTA RYHMÄYTYMISEN TUKENA.....	21
7	LAPSIRYHMÄN OHJAAMISEN TAIDOT.....	23
8	TOIMINNALLISET MENETELMÄT.....	24
9	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ.....	25
9.1	Yhteistyökumppanin esittely.....	25
10	TÄHTIKERHO.....	26
10.1	Ketä me olemme toimintakerta 3.10.2018.....	28
10.2	Meidän lempijutut toimintakerta 8.10.2018.....	30
10.3	Mitä me osaamme toimintakerta 17.10.2018.....	33
10.4	Meidän huippuryhmä toimintakerta 22.10.2018.....	36
11	POHDINTA.....	38
11.1	Ammatillinen kehittyminen.....	40
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella sitä, kuinka liikuntaa voidaan käyttää hyödyksi lapsiryhmän ryhmäytymisessä. Tarkoituksena on pitää neljä toimintakertaa, missä harjoitellaan liikunnan avulla ryhmäytymistä esiopetusikäisten lasten kanssa. Työn tavoitteena on tarkastella tapoja, joita voidaan käyttää tulevaisuudessa hyödyksi päiväkodissa ja joista tulen itse varmasti tulevaisuudessa hyötymään. Yksi iso tavoite on tuoda ryhmän kasvattajille ideoita ja tukea ryhmäytymiseen. Ja haluan korostaa työntekijöille, että ryhmäytyminen ei vaadi mitään mahtipontista kokonaisuutta, vaan pienellä asioilla saa isoja hyötyjä esiin. Kokoon toimintakerroista vinkki pakettin, jota koko päiväkotivoi hyödyntää ryhmäytymisessä. Paketti on luotu esiopetusikäisille, mutta pienillä korjauksilla se sopii nuoremmillekin lapsille.

Tavoitteena on korostaa positiivista asennetta ja sen tuomaa iloa. Yhdessä tekeminen, joka on isossa roolissa toimintakerroilla opettaa, millaisia taitoja yhteistoiminnassa tarvitaan, ja miksi on tärkeää, että emme ole kaikki samantlaisia, vaan meillä on erilaisia vahvuuksia ja kehitettäviä asioita. Panostamalla ja kiinnittämällä huomiota ryhmän toimintaan voimme ottaa ensiaskeleet kohti turvallista ja luotettavaa ryhmää. Luovan ajattelun rohkea käyttö, sillä ryhmäytymistä tapahtuu yhdessä toimimalla.

Teoria osuudessa haluan tuoda esille ryhmän kehitysvaiheita, dynamiikkaa ja rooleja ryhmässä, eli kaikkea mikä vaikuttaa ryhmän toimintaan. Haluan tuoda esille liikunnan tärkeyttä varhaiskasvatuksessa ja tavoitteena on, että opinnäytetyötäni lukevat ihmiset tästä hyötyisi ja saisi inspiraatiota. Tavoitteena on oman teoria tiedon lisääminen lasten liikunnan saralla, jotta voin tulevana ammattilaisena toteuttaa tavoitteellista liikuntapedagogiaa kaiken ikäisille lapsille.

2 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka pitää sisällä suunnitelmallista ja määrätietoista opetusta ja hoitoa. Pääpainona varhaiskasvatuksessa on pedagogiikka. Kasvun, kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen on varhaiskasvatuksen tavoite. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää monessa eri tahossa. Päiväkoti ja perhepäivähoito ovat yleisimmät paikat missä varhaiskasvatusta toteutetaan. Tämän lisäksi esimerkiksi erilaiset kerhot toteuttavat varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatus on vapaaehtoista eli, vanhemmat saavat päättää osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen (Ritmala, Ojanen, Siven, Vihunen & Vilen, 2009, 39.)

Vanhempien tulee käytännössä valita kolmesta vaihtoehdosta mihin lapsensa haluaa. Vaihtoehdot ovat, joko kunnallinen tai yksityinen päivähoito tai lapsen hoitaminen kotona. Vanhemmat hoitavat usein, lapsiaan kotona niin kauan kun tulo sidonnaiset vapaat kestävät. Näitä on muun muassa äitiysvapaa, isyysvapaa ja vanhempainvapaa (Lapsiarkea [www-sivut 2018.](#))

Kunnan velvoite on järjestää lapselle päivähoitopaikka. Mahdollisuuksien mukaan kunnan tulee järjestää päivähoitomuoto perheen toiveiden mukaan. Päivähoito on yksi tärkeimmistä perheiden sosiaalipalveluista. Lapsen tarpeiden lisäksi mahdollistetaan vanhempien työssäkäynti ja mahdollinen opiskelu (Ritmala ym. 2009, 39.)

Lapsi, jonka vanhemmat tai toinen vanhempi ei ole työelämässä tai päätoimisesti opiskelijana ei ole oikeutettuja kokopäiväiseen päivähoitoon. Joulukuussa 2015 eduskunta rajasi heidän oikeutta niin, että lapsi saa olla päivähoidossa 20 viikkotunnin verran. Kaikki kaupungit ja kunnat eivät ole suostuneet tähän, vaan ovat käyttäneet kunnan itsemääräämisoikeutta (Lapsiarkea [www-sivut 2018.](#))

Varhaiskasvatusta ohjaa erilaiset asiakirjat ja lait, eli on tarkkaan määritelty varhaiskasvatuksen sisältö. Asiantuntijavirasto opetushallituksessa laatii ja päättää varhaiskasvatuksen perusteet. Niiden pohjalta laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle lapselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 5 luku 22§ & 23§.) Toiminnan suunnittelussa, vuorovaikutuksessa lapsiin ja yhteistyössä vanhempiin varhaiskasvatussuunnitelma on isona apuna (Hujala & Turja 2011, 29).

Päivähoitossa pyritään turvaamaan lapselle kokonaisvaltainen käsitys maailmasta. Päivähoito eroaa koulusta, niin että koulussa opetetaan oppiaineita, näin ei tehdä päivähoitossa. Lapsia tuetaan päivähoitossa monella osa-alueella esimerkiksi itsenäisyyden lisääminen, henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen ja vuorovaikutus taitojen harjoittaminen. Päivähoitossa pidetään huoli lapsen perustarpeista, kuten ruokailu, lepo ja wc-käynnit (Ritmala ym. 2009, 40.)

Tämän kaiken arkisen lisäksi päivähoito koostuu tavoitteellisesta pedagogisesta toiminnasta. Mitä pienempi lapsi on sitä enemmän arki päivähoitossa, keskittyy perus hoitoon ja huolenpitoon, mutta pedagogista toimintaa on helppo yhdistää arkisiin asioihin esimerkiksi ruokailuun ruokaloron avulla. Kasvattajalta vaaditaan tietämystä pedagogisesta toiminnasta, jotta sitä pystytään harjoittamaan kokonaisvaltaisesti (Rautiainen 2016.)

2.1 Esiopetus

Esiopetus on toiminnallista varhaiskasvatusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen suotuisia kehitys-, kasvu- ja oppimisedellytyksiä. Tavoite on, myös tukea lapsen sosiaalista kanssakäymistä ja ehjää itsetuntoa. Leikki on isona osana vielä esiopetuksessa. Paljon on puhuttu kadonneesta leikistä. Lapset, eivät enää välttämättä osaa leikkiä. Monesti on puhuttu ruudun vaikutuksesta lapsiin. Ruudun takia ei kehity lapsen luontaiset taidot riittävästi. Näillä tarkoitetaan leikkiä, liikuntaa, vuorovaikutusta ja kielellisiä taitoja. Tärkeää on siis

esiopetuksessakin panostaa leikin kautta tekemiseen (Jantunen & Lautela 2011, 4.)

Esiopetusta järjestetään, joko päivähoidon yhteydessä tai koulun yhteydessä. Esiopetusta päivässä on 4 tuntia ja se on maksutonta (Opetushallituksen www-sivut 2018.)

Päivähoidon yhteydessä järjestettävää esiopetusta pidetään hyvänä ratkaisuna, sillä esiopetusikäiset lapset saavat harjoitella huolehtimaan pienemmistä, myötätuntoa ja auttamista. Tunne elämän taidot kehittyvät kokonaisvaltaisesti. Esiopetusikäiset ovat päiväkodin vanhimpia lapsia, joten se tuo heille varmasti itseluottamusta ja rohkeutta tulevaan koulumaailmaan, missä taas he ovat nuorimpia lapsia (Jantunen & Lautela 2011, 5.)

Vanha käsite esiopetuksesta voi olla muutama tunti opetuksellista toimintaa, joka valmistaa koulumaailmaan. Onneksi tästä käsitteestä on päästy pikkuhiljaa pois. Nykyajatus on lapsen kokonaisvaltainen tukeminen koulumaailmaan. Tavoite on tunnistaa oppimisvaikeuksia ja haasteita, jotta näihin pystytään mahdollisimman aikaisin puuttamaan (Jantunen & Lautela 2011, 5.) Esiopetus tuli 1.8.2015 pakolliseksi kaikille lapsille. Tällä on varmasti positiivista vaikutusta, koska esimerkiksi haasteisiin pystytään antamaan jo tukea ennen koulumaailmaa (Keränen & Taskinen 2015.)

Tärkeää on esiopetuksessa muistaa antaa lapsen olla lapsi. Kun lapsi on saanut olla täyspainoisesti, lapsi pystyy hän aikuisena olemaan aikuinen. Rauha kasvussa on tärkeää, jotta lapsi oppii tapoja, miten hän kehittyy ja oppii. Turvallisuuden tunne on lapselle tärkeää, sillä nykyajan media tuo lasten nähtävälle asioita mistä heidän ei vielä pitäisi murehtia, vaan antaa kasvaa omiksi itsekseen ilman paineita yhteiskunnan huolista (Jantunen & Lautela 2011, 57.)

Esiopetuksen tehtävä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuuksia harjoitella ja sitä kautta vahvistaa vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja. Näitä tilanteita täytyy lapsen saada harjoitella lasten ja aikuisten kanssa. Lapsia kannustetaan ja rohkaistaan olemaan vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Yhteisöllinen toiminta

edesauttavat vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen harjoittamisessa (Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 17.)

Esiopetuksessa vahvistetaan lapsen ymmärrystä omasta kehosta ja sen hyvinvoinnista. Lapsia ohjataan tekemään elämäntavan mukaisia valintoja ja tuetaan lapsia ymmärtämään kokonaisvaltaisesti omaa elämää ja taitoja mitä siihen tarvitaan. Muistaen pitää myönteinen ilmapiiri yllä, jotta se välittyy lasten hyvinvointiin (Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 17.)

3 RYHMÄ

Toimimme elämämme aikana monessa eri ryhmässä. Päiväkerho ryhmä tai päiväkotiryhmä on usein ensimmäinen ryhmä mihin liitymme. Sieltä saakka lähtee ihmisen käsitys ja tunne ryhmästä. Nämä tunteet ja käsitykset voivat muokkaantua elämän aikana. Siihen voi vaikuttaa monta pientä asiaa. Ryhmät ovat aina erilaisia, joten käsitykset muokkaantuvat monesti tästä syystä. Vuorovaikutusta vaaditaan, jotta ryhmä toimii. Ilman jäsenten välistä vuorovaikutusta ryhmä ei toimisi. Olemme kaikki erilaisia, joten ryhmässäkin on paljon erilaisia ihmisiä. Persoonallisuudet ja taustat voivat olla hyvinkin erilaisia (Saarinen 2018, 14.)

Ryhmän koko vaikuttaa suuresti ihmisen käyttäytymiseen ryhmässä. On olemassa pieniä ja suuria ryhmiä. On tärkeää, että ihminen saa olla osa erikokoisia ryhmiä, koska näin ihminen kehittyy omana itsenään. Lastentarhanopettaja Sanna Leena Saarisen mielestä ihminen on minätietoisempi, jos on saanut olla enemmän mukana pienissä ryhmissä. Pienissä ryhmissä oman mielipiteen tuominen esiin ja näin osallistumalla päätöksen tekoon on huomattavasti helpompaa, kuin isossa ryhmässä. Isossa ryhmässä esimerkiksi mielipiteen esille tuominen vaatii paljon enemmän itsetuntoa ja uskallusta sanoa asiat ääneen monen ihmisen kuultavaksi. Epäsopivaa käytöstä havaitaan useimmin isossa

ryhmässä. Ihminen ei saa vaikuttaa niin paljon lopputulokseen, joten hän kokee näin itsensä tarpeettomaksi ryhmässä (Saarinen 2018, 14.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen pitää saada toimia päivän aikana erikokoisissa ja pedagogisesti perusteluissa ryhmissä. Ryhmän koko pitää tarkkaan suunnitella. Joku tekeminen on hyvä suorittaa isossa esimerkiksi 15 lapsen ryhmässä, mutta toinen tekeminen vaatii vain kolme lasta (Saarinen 2018, 14.)

Varhaiskasvatuslain mukaan pysyvät ihmissuhteet tulee tarjota lapselle, vaikka ryhmä vaihtuisikin, joten suunnittelussa on tämä asia huomioitava tarkasti. Ryhmiä suunniteltaessa on huomioitava esimerkiksi lapsen ikä. Mitä pienempi lapsi on sitä pienemmässä ryhmässä hänen tulisi saada mahdollisuus toimia. Yksilöt on tietenkin huomioitava ryhmässä, joten poikkeavuuksia on varmasti (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 1 luku 3§.)

Yksilöllä on iso vaikutus ryhmän kehitykseen ja toimivuuteen. Yksilön kautta edellä mainittuja asioita tapahtuu. Kasvattajan täytyy tämän takia ottaa ryhmäytymisen ja ryhmädynamiikan lisäksi isosti huomioon yksilön kasvu. Arvostamalla jokaista lasta heidän taustoistaan tai haasteistaan riippumatta tasavertaisesti. Näin kasvattaja on esimerkkinä ja mallintaa toisten ihmisten kanssa toimimista. Tähän pohjautuu ryhmätyötaitotkin. Arvostetaan yksilöitä yksilöinä (Saarinen 2018, 16.)

3.1 Pienryhmätoiminta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen pitää saada toimia päivän aikana erikokoisissa ja pedagogisesti perusteluissa ryhmissä (Saarinen 2018, 14.) Pienryhmätoiminta on yksi näistä ryhmistä. Pienryhmätoiminnassa keskitytään sosiaalisten taitojen kehittämiseen. Pienryhmä on ryhmä, joka koostuu pienestä määrästä yksilöitä esimerkiksi noin 3-7 lapsen ryhmästä. Tavoitteena voi olla yksilöiden taitojen vahvistaminen, jotta toiminta isommassa ryhmässä toimisi. Pienryhmätoiminnassa pystytään paremmin

huomioimaan ja tukemaan yksilöiden haasteita ja sitä kautta lähteä tukemaan niitä. Pienryhmä antaa paljon lapselle ja ryhmän ohjaajalle. Toiminnallisten tuokioiden kautta lapset saavat haasteisiin toimintamalleja ja tätä kautta uusia kokemuksia, jotka vahvistavat yksilöiden itsetuntoa. Pienryhmätoimintakin on tavoitteellista ja vaatii pitkäjänteisyyttä (Muhonen, Lallukka & Turtiainen 2009, 11-12.)

Pienryhmätoiminta on pedagogista toimintaa, joka on tarkkaan suunniteltua toimintaa. Toiminta vahvistaa yksilöiden elämänhallintaa ja toimivuutta. Pienryhmätoiminnassa luodaan tavoitteet ja mennään niitä kohti. Tavoitteet luodaan yhdessä lapsien kanssa. Tavoitteet tietenkin ohjaavat ryhmän toimintaa. Tärkeää on huomioida jokaisen ryhmäläisen toiveet, jotta jokainen lapsi kokee tulleensa kuuluksi ja kokee kuuluvan ryhmään. Pienryhmätoiminnassa on kehitetty päästä pois ajatuksesta, että säännöt ohjaavat toimintaa, siirrytty tavoitteiden toteutumiseen. Säännöt usein velvoittavat ja näin ollen lamauttavat toimintaa. Tavoitteet taas motivoivat lasta yrittämään. Säännöt luodaan siis mutta tavoite voi esimerkiksi olla ”noudatan sääntöjä”. Kun tavoite on tavoitettu, voidaan keksiä uusi tavoite mitä kohti mennään. Tavoitteet ovat niin yksilö, kuin ryhmäkohtaisia (Muhonen ym. 2009, 37.)

Tavoitteet ja niiden saavuttaminen ovat osa toiminnan arviointia. Arviointia on tapahduttava, jotta toimintaa pystytään kehittämään tarvittavaan suuntaan (Muhonen ym. 2009, 32.)

3.2 Ryhmän kehitysvaiheet

Ryhmä kehittyy vähitellen ryhmäläisten työskennellessä yhdessä. Jokainen ryhmä on erilainen, koska ryhmä koostuu yksilöistä, jotka ovat kaikki omanlaisia persoonia. Jokaisen ryhmän kohdalla kehitys ei tapahdu saman kaavan mukaan, vaan riippuu yksilöistä ryhmän sisällä. Vaiheesta toiseen siirtyminen tarvitsee panostusta ja aikaa. Jos panostusta ei tapahdu esimerkiksi yhdessä työskentelyyn, voi olla, että ryhmä pysyy aloitus vaiheessa koko ryhmän ajan (Rasila & Pitkonen 2009, 12.)

Kasvattajan on tärkeää tutustua ryhmän kehitysvaiheisiin, jotta hän pystyy tukemaan ryhmää oikealla tavalla. Mahdollisten muutosten kohdalla kasvattajan on helpompi ennakoida tulevaa, kun hän tiedostaa ryhmän vaiheen. Kasvattajan on tärkeää huomioida ryhmän yksilöt, jotta ei sekoitu ryhmäilmiöt ja yksilöilmiöt keskenään. Psykologi Tuckam on luonut vuonna 1965 klassisen ryhmän kehitysvaiheiden mallin (Salovaara & Honkonen 2011, 46.)

Tulen seuraavaksi kertomaan näistä vaiheista.

3.2.1 Aloitusvaihe

Ryhmän jäsenet ovat toisilleen tuntemattomia tai osittain tuttuja. Alussa voi olla havaittavissa ryhmäläisissä jännittyneisyyttä ja pelkoa tulevasta. Vielä ei ole selkeitä tavoitteita ja yhteisiä sääntöjä tulevasta. Jännittyneisyydestä ja pelosta kumpuaa kuitenkin kiinnostusta tulevaan. Toisten tarkkailu ja havainnointi on isossa osassa aloitusvaihetta. Ryhmäläisillä on voinut olla ennako ajatuksia ryhmää kohtaan, joten havainnointi antaa vastauksia näihin (Salovaara & Honkonen 2011, 46.)

Kasvattajan rooli ja tärkeys korostuu aloitusvaiheessa. Kasvattajan vastuulla on ryhmäläisten tutustuttaminen toisiin ja tietenkin oppia itse tuntemaan ryhmäläiset. Erilaiset tutustumisleikit ovat tähän mainio ase. Tärkeää on antaa aikaa, eikä olettaa ryhmäytymisen tapahtuvan hetkessä (Salovaara & Honkonen 2011, 47.)

Tutustumisleikkien idea on oppia toisten nimet ja lähteä rakentamaan toimivaa ryhmää. On hyvä tehdä harjoitteita missä lapset kohtaavat toisensa ja joutuvat kommunikoimaan. Leikkien tulee olla helppoja, eli sellaisia, joihin jokainen lapsi pystyy osallistumaan. Tavoite on siis, että lapset oppivat toisistaan lisää. Tärkeää on, että koko ryhmä on kasassa tutustumisleikeissä, ettei joku jää ulkopuoliseksi (Näkövammaiset lapset ry www-sivut 2018.)

3.2.2 Kuohuntavaihe

Kuohuntavaihetta kutsutaan, myös konfliktivaiheeksi. Tässä vaiheessa ryhmäläiset tuntevat jo toisensa. Kuohuntavaiheessa korostuu oman tilan ja statuksen löytäminen ryhmässä. Avoimuus ja luottamus ovat esillä tässä vaiheessa. Uskallusta löytyy avoimeen vuorovaikutukseen, joka lisää tyytyväisyyttä ja luottamusta. Kääntöpuoli tähän kaikkeen on että, ryhmäläiset uskaltavat tuoda omia mielipiteitä vahvemmin esiin, joten tämä voi esimerkiksi aiheuttaa konflikteja ryhmäläisten välillä. Ryhmän sisälle voi muodostua pienempiä porukoita ja tällöin me-henki voi olla vaarassa kärsiä (Salovaara & Honkonen 2011, 47.)

Konflikteista puhumista ja niiden käsittelyä voidaan väheksyä ja väistää. Lapsi ei vielä välttämättä osaa käsitellä itse konflikteja, joten läsnäolevaa kasvattajaa tarvitaan, joten kasvattajan rooli tällaisissa tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää. Ryhmäläiset tarvitsevat luotettavan ja tasapuolisen kasvattajan huolehtimaan esiin nousseista konflikteista. Ryhmä jää samalle tasolle, eli kehitystä ei tapahdu, jos konflikteja ei käsitellä huolella. Kasvattajan on tärkeää kokeilla erilaisia keinoja, mikä juuri sille ryhmälle sopii konfliktien selvittämiseen. Onko se sitten esimerkiksi leikin kautta vai keskustelemalla (Salovaara & Honkonen 2011, 47.)

3.2.3 Vakiintumisenvaihe

Vakiintumisenvaihe on vahvan me-hengen vaihe (Salovaara & Honkonen 2011, 48). Me-henki tarkoittaa yhdessä tekemistä. Yhteistyöstä ja tavoitteiden asettamisesta on me-hengessä kyse. Kaikkea täytyy kehittää, jotta tuloksia saadaan aikaiseksi, eli myös me-henkeä. Ryhmän kasvattajien ja ryhmäläisten tulee rohkaistua yrittämään ja erehtymään yhdessä. Kannustava ja turvallinen ilmapiiri antaa voimia ryhmän selvittää mahdollisista epäonnistumisista. Tästä me-hengessä on kyse. Tässä vaiheessa olevassa ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunne on vahvasti läsnä (Lauritsalan päiväkodin www-sivut 2018.)

Me-henki parantaa ryhmässä viihtymistä, oppimista, aktiivisuutta ja työmoraa-
lia (Leskinen 2009, 13).

Vakiintumisvaiheessa kasvattajan rooli ei ole niin vahvasti esillä toisin kuin kahdessa ensimmäisessä vaiheessa. Kasvattajan rooli on selkeämpi ja hän voi ruveta vahvistamaan ryhmäläisten käsitystä ryhmästä ja itsestään. Tällä tarkoitetaan muun muassa vuorovaikutuksen vahvistamista ryhmäläisten välillä. Kannustava ilmapiiri vahvistaa ryhmäläisten uskallusta tuoda omia taitoja ja tietoja esiin (Salovaara & Honkonen 2011, 48.)

3.2.4 Kypsän toiminnanvaihe

Kypsän toiminnanvaiheessa ryhmä toimii. Roolit ja tehtävät on selkeytyneet ryhmäläisten välillä. Ristiriitoja osataan käsitellä ja niistä ei yleensä seuraa isompia konflikteja. Vuorovaikutus toimii ja sitä hyödynnetään arjen jokaisessa osa-alueessa. Ryhmäläiset osaavat arvostaa erilaisuutta ja hyödyntää sitä kokonaisvaltaisesti. Yksilöllinen huomiointi on tässä vaiheessa pystytty sovittamaan yhteen ryhmän tarpeiden kanssa, eli kaikki toimii. Tyytyväisiä ja kunnioittavia ryhmäläisiä kypsän toiminnanvaihe pitää sisällään (Salovaara & Honkonen 2011, 48-49.) Työskennellään ryhmän hyväksi eikä niin ajatella omaa "etua". Kun ryhmä on toimiva voi huomata esimerkiksi luovuuden lisääntyneen ryhmäläisten kesken (Rasila & Pitkonen 2009, 18.)

3.2.5 Ryhmän lopetusvaihe

Jokaisen ryhmän toiminta loppuu joskus. Tämä voi herättää suuria tunteita ryhmäläisissä ja kasvattajassa. Tärkeää on valmistautua loppuun ja käsitellä sitä erilaisilla tyyleillä. Näin lopettaminen ei välttämättä ole niin ahdistavaa ja haikeaa. Surullisia ja haikeita tunteita voi ilmetä, jos ryhmä on ollut tiivis ja toimiva ryhmä. Toisille ryhmän loppuminen voi tuottaa iloa ja riemua. Tästä voi tehdä johtopäätöksiä, että onko tällainen ihminen viihtynyt ja tuntenut olonsa hyväksi ryhmässä? Tärkeää on huomioida jokaisessa kehitysvaiheessa

yksilöt. Olemme kaikki erilaisia ja sitä pitää kunnioittaa (Salovaara & Honkonen 2011, 49.)

3.3 Ryhmäläisten roolit

Jokaisella ryhmäläisellä on oma rooli ryhmässä. Yksilön rooliin vaikuttaa tietenkin hänen identiteetti, mutta isossa osassa on muut ryhmän yksilöt. Millaisia muut ovat yksilöinä. Tähän vaikuttaa myös heidän keinot ja tavat toimia ryhmässä. Roolit voivat vaihtua ryhmä kohtaisesti, eli aina ei ole välttämättä samaa roolia joka ryhmässä (Salovaara & Honkonen 2011, 44.)

Ilman rooleja ryhmän olisi hankala toimia oikein. Ryhmän muokkaantuessa roolirakenteet voivat uudistua. Jokaisella ryhmäläisellä on rooli, joka on kehittynyt ryhmän vuorovaikutuksessa. Roolit voivat vaihdella tilanteen mukaan, mutta usein ne ovat niin sanotusti vakiintuneita (Jyväskylän yliopiston www-sivut.)

Esiopetusikäiset lapset ovat oppineet neuvottelemaan ja joustamaan tarvittaessa, joten erilaisia rooleja tästä syystä esiopetusikäisten kanssa näkyy vahvemmin. Onko porukassa äänekäs lapsi, joka omaa puhumisen taidot ja tästä syystä on ottanut johtajan roolia ryhmässä? Esiopetusikäiselle lapselle kaveriesuhteet ovat usein tärkeitä, joten niistäkin huomaa rooli eroja. Onko lapsella paljon kavereita ja on rooliltaan ns. kaikkien kaveri vai onko ryhmään syntynyt kuppikuntia (Sääkslahti 2018, 117.)

3.4 Ryhmädynamiikka

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan ryhmäläisten keskinäistä vuorovaikutuksesta ja kommunikoinnista syntyvää voimaa. Toimiva ryhmädynamiikka ei missään nimessä pidä olla ryhmäläisten vastuulla. Kasvattajien vastuulla on, että se muokkaantuu oppimista tukevaksi kokonaisuudeksi. Toimiessa varhaiskasvatuskäisten lasten kanssa on todella ratkaisevaa, millaista ryhmädynamiikkaa pyrimme luomaan, jotta pystymme tukemaan kasvua, kehitystä ja oppimista

kokonaisvaltaisesti. Kasvattajan on tärkeää tietää ja tiedostaa millaisia asioita toimivaan ryhmään vaaditaan, jotta työskentely olisi sujuvaa (Saarinen 2018, 16.) Toimivassa ryhmässä jokainen on keskenään tasavertainen, vuorovaikutus toimii, erilaisuus nähdään voimavarana ja ristiriidat pystytään selvittämään. Ilmapiiiri ryhmässä on turvallinen ja tavoitteellinen (Rasila & Pitkonen 2009, 10-11.)

4 RYHMÄYTYMINEN

Ryhmäytyminen on jatkuvaa. Ryhmäytymiseen panostaminen on kaiken a ja o. Usein ryhmäytyminen nähdään alussa tapahtuvana toimintana, vaikka ryhmäytymistä on tärkeää toteuttaa ryhmän koko toiminnan ajan. Alun tutustumisleikit eivät riitä lapsen kokonaisvaltaiseen ymmärrykseen ryhmästä ja ryhmässä olevista muista lapsista, sillä nämä osa-alueet vaativat aikaa ja panostusta. Ryhmäytymisellä tarkoitetaan lasten välistä tuntemusta, luottamusta ja turvallisuutta. Ryhmän sisällä tapahtuvien muutoksienkin takia ryhmäytyminen on nähtävä kokonaisuutena ja jatkuvana osa-alueena. On tietenkin nähtävä alun tärkeys ryhmäytymisessä, koska siinä ruvetaan luomaan ryhmäläisten näköistä ryhmää (MLL [www-sivut](http://www.sivut.fi).)

Ryhmäytymisen idea on, että ryhmäläiset oppisivat tuntemaan toisensa ja oppisivat pikkuhiljaa toimimaan keskenään. Ryhmäytymisessä lapsi oppii tuntemaan itsestään ja toisista asioita mistä kehityksellisesti on hyötyä. Ryhmäläiset rupeavat tunnistamaan ryhmäytyessään, mitä ryhmä tarvitsee toimiakseen. Nähdään erilaisia persoonia ja luonteita, joista jokainen on tasavertainen ryhmäläinen (Valkeapää 2011, 13.)

Turvallisuuden tunne ryhmäytymisessä on tärkeä osa-alue. Kun lapsi kokee olonsa turvalliseksi, on hänen paljon helpompi kokea iloa ryhmässä. Lapsi uskaltaa esiintyä ja kokeilla uutta, kun hänellä on turvallinen olla. Kasvattajan

tulee käyttää luovuutta, sillä ryhmäytyminen vaatii sitä. Kasvattajan on muistettava korostaa yhdessä tekemisen iloa (Valkeapää 2011, 13.)

Ryhmäytymisessä on tärkeä huomioida, että ketään ei jää ulkopuoliseksi. Ryhmäläisillä kuuluu olla tunne, että heitä arvostetaan juuri sellaisena kuin he ovat. Tämän takia leikit, joissa saadaan uutta tietoa toisista ryhmäläisistä vahvistaa tietämystä toisista ja tätä kautta lisää yhteisöllisyyden tunnetta ryhmässä (Valkeapää 2011, 11.)

Kun kasvattaja näkee ryhmäytymisen kokonaisvaltaisena kokonaisuutena ja on, valmis panostamaan siihen positiivisella asenteella on hyvä kokonaisuus kasassa. Kasvattajan tulee olla avoin oppimaan uutta ryhmäytymisestä ja siihen vaikuttavista kokonaisuuksista (Saarinen 2018, 17.)

5 LIIKUNTA VARHAISKASVATUKSESSA

Kasvattajien tehtävänä varhaiskasvatuksessa on tukea lapsia kokonaisvaltaisesti. Liikunta on suomalainen käsite. Muissa kielissä tätä käsitettä ei suoraan ymmärretä. Ohjatut tuokiot ja liikunta harrastukset usein mielletään liikunnaksi, vaikka todellisuudessa liikunta on paljon muutakin. Liikuntaa tapahtuu päivän aikana paljon, sillä se on toimintaa, joka edellyttää lapsen eri aistien yhteistoimintaa. Näillä tarkoitetaan lihas- ja hermojärjestelmän ja hengitys- ja verenkiertoelimistön kasvavaa toimintaa. Tämä näkyy ulospäin lapsen motorisena taitona, leikkimisenä, liikkumisena ja liikunnan harrastamisena (Sääkslahti 2018, 17-18.)

Vasu velvoittaa varhaiskasvattajia moneen asiaan. Vasulla tarkoitetaan varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteita. Toiminnan tulee olla suunniteltua ja sellaista, jossa lapsen on mahdollisuus kasvaa, oppia ja kehittyä. Varhaiskasvatuksen kasvattajilta oletetaan, että heidän tuella lapsen fyysinen ja liikunnallinen aktiivisuus hyvinvoinnin ja oppimisen saralla toteutuu. Kasvattajan

tehtävä on antaa jokaiselle lapselle tasapuolinen mahdollisuus liikkua. Päivittäisen liikunnan lisäksi lapsen kuuluu saada opastusta ja tukea liikkumiseen. Varhaiskasvatuslaki, vasu ja uudet suositukset on tärkeä olla kasvattajan tiedossa, jotta hän pystyy omalla toiminnalla vastaamaan niissä asetettuihin tavoitteisiin (Sääkslahti 2018, 19.)

Fyysinen kasvu ja kehitys pitää sisällään lapsen kehon koon kasvua, mutta siihen kuuluu yhtenä osana myös maturaatio, eli kypsyminen. Perimällä eli geeneillä on vaikutusta fyysiseen kasvuun. Lapsi tarvitsee myös, riittävästi monipuolista ja terveellistä ravintoa, unta ja huolenpitoa, jotta fyysinen kasvu kehittyy. On tärkeää huomioida lapsen ikä, sillä edellä mainitut asiat muuttuvat iän myötä. Fyysinen kasvu tarvitsee turvallisen ja puhtaan kasvuympäristön (Sääkslahti 2018, 25.)

5.1 Liikunnan vaikutukset

Lapselle liikunta on oman kehon käyttämistä esimerkiksi juoksemista, hyppimistä ja kiipeilyä. Eli toisin sanottuna leikkiä, fyysistä sellaista. Lapsi tutustuu omaan kehoon liikkeessä ja toteuttaa itseään liikkeessään. Liikuntaan tarvitaan lapsen kognitiivisia toimintoja ja lihashermojärjestelmän aktiivista toimintaa. Lapsen liikkeessä ja tasapainoillessa hänen motoriset taidot kehittyvät. Toiminnallisen ja aktiivisen tekemisen lisäksi lapsen ajattelu ja havainnointi kyky parantuu. Lapsen täytyy esimerkiksi ajatella miten, hän oppii uusia liikuntatapoja. Lapsi joutuu kehittyäkseen siis miettimään ja pohtimaan miten hän oppii uusia liikuntatapoja. Eli liikunnalla on kokonaisvaltainen vaikutus lapsen kasvuun ja kehitykseen (Sääkslahti 2018, 141-142.)

Monipuolisella liikunnalla on suuri vaikutus lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Lapselle on luontaista liikkua ja mitä enemmän hän liikkuu, sitä paremmaksi hänen taitonsa kehittyvät. Lapsi haastaa itseään koko ajan enemmän, joten tämän takia liikunnan pitää olla monipuolista ja lasta kehittävää. Onnistumiset ja ilon hetket liikunnassa vievät lasta eteenpäin ja halu liikkua

useammin ja enemmän nousee näistä kokemuksista. Liikunnallinen elämäntapa rupeaa näin lapsella muodostumaan (Sääkslahti 2018, 142.)

Liikunnallinen elämäntapa on lapsen halua olla liikkeellä, eikä paikallaan käyttäen kehon eri osia. Melkein aina lapsi valitsee fyysisen toiminnon passiivisen toiminnon sijaan. Näin lapset hakeutuvat harrastustoimintaan. Liikuntaa omaksutaan, myös ympäristöstä. Lapsille isoin vaikutus on oman perheen ja ystävien suhtautuminen ja arvot liikuntaa koskien. Perheen aktiivisuus ja kiinnostus liikuntaa kohtaan näkyvät lapsessa. Lapsi mallintaa läheisiltä liikunnan osia. Kasvattajan innostus ja kannustus tarttuu lapsiin ja näin ollen lapset ja kasvattajat voivat hyvin. Lapsen ei ole tarvinnut näitä opetella vaan hän on omaksunut ne omalta lähipiiriltä. Oman kehon hyväksyminen ja sen kunnioittaminen lähtee jo nuoresta iästä liikkeelle (Sääkslahti 2018, 142-143.)

5.2 Liikunnan suositukset

Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksissa 2016 on maininta, että lapsen tulisi saada liikkua vähintään kolme tuntia päivässä. Kolme tuntia fyysistä aktiivisuutta kehittää lapsen kasvua, kehitystä, hyvinvointia ja oppimista. Suosituksissa korostetaan lapsen ympäristön ja läheisten asennetta liikuntaan. Tällä nähdään olevan suuri vaikutus lapsen ajatteluun liikunnasta (Sääkslahti 2018, 147.)

Monipuolisesti motoristen taitojen opettelu erilaisissa ympäristöissä on yksi osa liikunnan laadun suosituksia. Apua haasteisiin on suositusten mukaan lapsen saatava. Varhaiskasvattajien tulee tarjota monipuolista vapaaehtoista liikuntaa ohjattujen liikuntatuokioiden lisäksi. Jotta lapset lähtisivät vapaaehtoisesti toteuttamaan fyysistä aktiivisuutta, on ympäristön oltava tähän sovelias. Kasvattajan vastuulla on tehdä tiloista, eli ympäristöstä miellyttävä ja turvallinen liikkua (Sääkslahti 2018, 147-148.)

Kasvattajien tulee olla itse aktiivisia ja edesauttaa lapsen fyysistä liikkumista. Miksi esimerkiksi liikuntavälineet olisivat vain ohjattuihin tuokioihin? Vapaaehtoista liikuntaa tapahtuisi varmasti enemmän, jos välineet olisivat lasten saatavilla koko ajan. Jotta lapsi pystyy vapaaseen liikuntaan päivän aikana, on koko henkilöstön oltava sitoutunut tähän. Henkilöstön tulee yhdessä miettiä ja toteuttaa miten ympäristöstä tehdään houkutteleva liikkumaan. Yhdessä täytyy miettiä mitkä turhat kiellot voidaan poistaa, jotka estävät vapaaehtoista liikuntaa. Henkilöstön tulee olla rohkaiseva ja myönteinen liikunnan suhteen, jotta fyysistä aktiivisuutta tapahtuisi enemmän (Hujala & Turja 2011, 149.)

Pienet asiat edesauttavat aktiivista liikuntaa. Kasvattaja rohkaisee ja menee itsekin mukaan aktiiviseen leikkiin, jotta lapsetkin innostuvat (Sääkslahti 2018, 148.)

5.3 Liikuntakasvatus

Liikuntakasvatus on toimintaa, jossa tarkastellaan liikuntaa kasvatuksellisesta näkökulmasta. Perheissä, perhepäivähoidossa, päiväkodissa, kerho- ja puisto toiminnassa sekä harrastusjärjestöissä toteutetaan liikuntakasvatusta. Jokaisessa näissä välitetään lapselle liikunnan arvoja, asenteita, odotuksia, tietoja, taitoja ja runsaasti kokemuksia. Liikkumista ja liikuntaa ei enää nähdä yhtenä osa alueena, vaan ne nähdään pikemminkin kokonaisvaltaisen kehityksen välineenä (Sääkslahti 2018, 153.)

Liikuntakasvatusta ei nähdä enää yhtenä erillisenä osa-alueena, sillä kasvamisen ja kehittyminen on kokonaisuus. Sillä yhden asian edistyminen vaikuttaa myös toiseen alueeseen. Tämän takia Vasu määrittelee tavoitteet ja oppimisen alueet laaja-alaisena osaamisena, jotka ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisö, tutkin ja toimin ympäristössäni ja kasvu, liikun ja kehitys. Esiopetuksessa on nämä samat viisi oppimisen aluetta, jotta jatkumoa olisi varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Vasu ei määrittele miten näitä aihepiirejä tulee yhdistää arkeen, mutta korostaa niiden toteutumista monipuolisesti ja joustavasti arjessa (Ahonen 2017, 162-163.)

Liikunta varhaiskasvatuksessa kirjassa on kuitenkin koottu joitakin suuntaviivoja työn tueksi, jotta työskentely olisi varmempaa ja sujuvaa. Kirjassa on koottu liikuntakasvatuksen keskeisiä tavoitteita eri-ikäisten lasten kanssa työskentelyyn (Sääkslahti 2018, 154.)

Esiopetusikäisen lapsen liikuntakasvatus koostuu isoista kokonaisuuksista. Isoin on innostaa lapsia monipuoliseen ja hauskaan liikuntaan. Liikunnan ja leikin kautta esiopetusikäinen lapsi oppii toimimaan toisten kanssa eli vuorovaikutustaidot parantuvat, joita koulumaailmassa tarvitaan paljon. Tavoitteena on tuoda lapsille myönteinen käsitys kehosta ja itsestään. Erilaisten leikkien ja liikunnan avulla lapsi rupeaa hahmottamaan omaa kehoaan ja sen osia. Esiopetuksessa tärkeää olla yhteistyössä vanhempien kanssa liikunnan suhteen. Rohkaistaan vanhempia kannustamaan lapsia liikkumaan vapaa ajallakin erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä (Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 37-38.)

Esiopetuksessa harjoitellaan arkeen liittyviä motorisia perustaitoja erilaisissa ympäristöissä. Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot ovat näitä motorisia taitoja mitä esiopetuksessa harjoitetaan. Jokainen lapsi saa osallistua ja tätä kautta onnistumisen kokemuksia liikunnasta. Esiopetuksessa tuetaan kokonaisvaltaisesti lapsen hyvinvointia ja toimintakykyä (Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 37-38.)

6 LIIKUNTA RYHMÄYTYMISEN TUKENA

Liikuntaa voidaan hyödyntää monella osa-alueella, näin ollen myös ryhmäytymisessä. Ryhmäytymistä syntyy, kun kasvattaja tarjoaa yhdessä tekemistä leikkien ja pelien avulla. Lapsi saa varhaiskasvatuksessa kokemuksia, joita ei kotona saa, sillä varhaiskasvatusryhmä antaa paljon. Ryhmässä on paljon jäseniä, joka on rikkaus lapsen aktiiviselle keholle ja mielelle. Varmasti löytyy

kaveri kenen kanssa tehdä omaan mielenkiintoon liittyviä asioita (Sääkslahti 2018, 107.) Esiopetuksen perusteissa nousee esille tärkeäksi, että lapsi tarvitsee monipuolista ja riittävää liikuntaa hyvinvoinnin ja oppimisen tueksi. Joten tärkeää on yhdistää liikuntaan moneen eri kokonaisuuteen esimerkiksi juuri ryhmätyötaitojen opetteluun (Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 37.)

Jotta ryhmä toimisi on ryhmäläisten noudatettava sääntöjä. Liikunnallisissa hetkissä lapsen eettismoraalinen kehitys vahvistuu juuri sääntöjä noudattamalla. Lapsi rupeaa siis tiedostamaan mitä saa ja mitä ei saa tehdä, jotta voin olla mukana leikeissä ja peleissä (Sääkslahti 2018, 107.)

Liikunnallisissa hetkissä koetaan myös häviämistä ja pettymyksen tunteita. Tässä toimiva ryhmä on tärkeää, sillä lapsi uskaltaa toimivassa ryhmässä kokeilla vaikka ehkä pelkääkin epäonnistumista. Usein onnistumiset tuottavat lapsissa mielihyvää, joten liikuntaa ryhmäytyessä käyttävän kasvattajan on tärkeä miettiä toiminta niin, että jokainen lapsi kokee onnistumisia ja itsensä tärkeäksi (Sääkslahti 2018, 105-106.)

Sosioemotionaalisen kehitystä voidaan vahvistaa liikunnan avulla. Liikunnallisessa tuokiossa lapsi oppii kuuntelemaan toista, ottamaan kontaktia toisiin, tekemään yhteistyötä, auttamaan toista, odottamaan omaa vuoroa ja sietämään häviämistä. Edellä mainitut asiat ovat vahvasti läsnä ryhmäytymisessä, joten liikunta on oiva ryhmäytymisen keino (Sääkslahti 2018, 111.)

Liikunta tuottaa usein lapsille iloa, naurua ja punaisia poskia. Jotta ryhmäytymistä tapahtuisi on lapsella tärkeää olla tunne ilosta ja nauttimisesta. Kasvattajan on tärkeää tehdä liikunnasta ryhmäytymisen tukena sellaista, että jokainen lapsi pystyy nauttimaan omalla tasolla siitä. Tuputtaminen ei hyödytä ketään. Annetaan aikaa ja kannustetaan lasta ei missään nimessä painosteta (Neuvokas perhe [www-sivut](#).)

Kasvattajan on tärkeää miettiä liikunnallisissa hetkissä, joissa tavoitteena on ryhmäytymisen tukeminen, ettei ketään koe olevansa ulkopuolinen. Liikuntaleikit, joissa normaalisti joku tippuisi pois ja jäisi katsomaan sivusta on tärkeää

muokata ryhmäytymistä tukeviksi, eli keksiä variaatioita leikkeihin, ettei kukaan tipuisi pois pelistä. Ryhmäytymisen kannalta pelistä tippuneilla voi motivaatio kärsiä ja näin ei ryhmäytymistä tapahdu, kun kokee itsensä eriarvoiseksi (Valkeapää 2011, 11.)

7 LAPSIRYHMÄN OHJAAMISEN TAIDOT

Toiminnallisten menetelmien avulla kasvattaja pystyy havainnoimaan lapsia paljon paremmin, toisin kuin tavallisessa ohjauksessa ja opetuksessa. Kasvattaja tutustuu lapseen ja heidän taitoihin eri tavalla esimerkiksi, miten lapsi toimii ryhmässä ja mitä rooleja he ottavat. Havainnoista on pidemmän päälle paljon hyötyä. Toimintaa pystyy kehittämään juuri sille ryhmälle sopivaksi, joka mahdollistaa paljon asioita esimerkiksi ryhmäläisten vuorovaikutustaitojen kehittyminen (Leskinen 2009, 13.)

Kasvattajan rooli ryhmässä on iso. Kasvattajan tulee olla turvallinen, läsnä oleva ja kannustava aikuinen. Kasvattajan tulee ymmärtää ryhmän kehitysvaiheita ja tätä kautta ryhmän pinnan alla tapahtuvia asioita. Tarkkaan havainnoimalla lasten ilmeitä ja eleitä voi havainnoida paljon edellä mainittuja asioita. Kasvattajan on tärkeää kysyä ja kyseenalaistaa havaitsemiaan asioita, jotta kasvattaja saa kokonaisvaltaisen käsityksen (Salovaara & Honkonen 2011, 50.)

Kasvattaja on isossa roolissa rakentamassa ryhmäkulttuuria. Millainen ryhmä on, miten ryhmässä toimitaan ja ketä kuuluu ryhmään? Oman mallin antaminen on tärkeää. Kasvattaja toimii esikuvana lapsille, jokaisessa elämän vaiheessa. Kasvattajan on tärkeää tiedostaa itse ryhmän tarkoitus ja tulevaisuus, jotta edellä mainittu asia toteutuu. Innostaminen ja myönteinen ajattelu edesauttaa asiaa. Kunnioittava ja arvostava ote työhön antaa hyvän mallin lapsille toimia samalla tavalla esimerkiksi toisten arvostaminen juuri sellaisena kuin on (Salovaara & Honkonen 2011, 51.)

Suunnittelu on kaiken a ja o. Suunnittelussa on tärkeä miettiä mitä, miksi ja miten kokonaisuuksia. Suunnittelussa tehdään raamit, joita hyvä kasvattaja osaa muokata lapsiryhmälle sopiviksi. Tilanteisiin tartutaan tuokiolla lapsilähtöisesti ja osallistetaan lapsia, vaikka suunnitelma on valmiina. Ryhmytymisen kannalta lapsilähtöinen toiminta on tärkeää, jotta lapsi tuntee tulleensa kuulluksi ja kuuluvansa ryhmään. Näin toimii hyvä kasvattaja. Kun lapset pääsevät vaikuttamaan tuokioihin, he kokevat olevansa merkityksellisiä ja usein näin toiminta on heille mielekästä. Kasvattajan tulee uskaltaa lähteä mukaan lasten mielikuvitukseen ja pistää itseään likoon, jotta toiminta olisi kaikkia osapuolia tukeva ja kehittävä kokonaisuus (Sääkslahti 2018, 178.)

8 TOIMINNALLISET MENETELMÄT

Jokainen meistä on erilainen oppija, joten toiminnallisten menetelmien hyödyntäminen on järkevää. Opetus ja ohjaus helpottuu toiminnallisten menetelmien avulla. Toiminnallisuus antaa paljon eri tyylejä toteuttaa toimintaa esimerkiksi eri oppimistyylien ja aistikanavien käytön. Toiminnalliset menetelmät mahdollistavat tunteen, jossa itse koetut ja tehdyt asiat, ovat mielekkäitä ja merkityksellisiä. Kun kokee asiat itse ja on päässyt vaikuttamaan niihin se auttaa opittujen asioiden muistamisessa. Näin oppimista tapahtuu itsestä, toisista ja ympäristöstä (Leskinen 2009, 13.)

Lapsen oppimista tapahtuu joka paikassa, ja se on kokonaisvaltaista. Toiminnallisten menetelmien avulla lapsi saa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita, joka on kehityksen ja kasvun kannalta oleellista lapsen kohdalla. Toiminnalliset menetelmät antavat lapselle paljon. Tieto, taito, tunteet, toiminta ja ajattelu yhdistyvät toiminnallisissa menetelmissä. Voidaan yhdistää monelta eri osalta asioita ja näin tuotetaan kokonaisvaltaista kehitystä. Toiminnallisissa menetelmissä tärkeää on, että lapsi kokee olevansa tärkeä ja hyvä. Näin lapsi uskaltaa ruveta kehittämään omia taitoja esimerkiksi vuorovaikutustaitoja.

Kasvattajan on omalla toiminnalla tärkeää miettiä miten toiminnallisissa menetelmissä saa jokaiselle lapselle tunteen, että hän kuuluu ryhmään ja saa olla oma itsensä (Saarinen 2018, 17.)

Toiminnallisia menetelmiä varhaiskasvatuksessa on esimerkiksi kauppaleikki ja metsäretki. Kauppaleikissä leikin ohella harjoitellaan esimerkiksi toisen ihmisen kohtaamista ja matemaattisia taitoja. Metsäretkellä ulkoilun lisäksi voidaan opetella metsän eri värejä ja luonnon kunnioittamista esimerkiksi roskia keräämällä.

9 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö tarkoittaa työtä, joka kehittää työelämää käytännönläheisellä tavalla ja on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi opas, projekti tai tapahtuma, joka ohjaa ja opastaa ammatillisessa kentässä, eli työelämässä. Eli toteutustapoja on monia, mutta toimeksiantajan, eli yhteistyökumppanin kanssa sovitaan heidän tarpeita palveleva tapa. Toiminnallinen opinnäytetyö on toiminnallista tekemistä mikä, antaa konkreettista tukea teorian ja käytännön yhdistämiseen. Toiminnallinen opinnäytetyö jaetaan kahteen osaan, jotka ovat toiminnallinen osa ja kirjallinen osa. Molemmista näissä opiskelija osoittaa ammatillista tietoa ja taitoa (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10.)

9.1 Yhteistyökumppanin esittely

Opinnäytetyönä toteutettava toiminnallinen osuus suuntautuu liikunnan hyödyntämiseen ryhmäytymisessä. Toimintaympäristönä toimii päiväkotitouhula Rauma, joka sijaitsee Syvärauman alueella. Touhula Rauma on elokuussa 2016 avattu yksityinen päiväkotitouhula, jossa on neljä lapsiryhmää. Päiväkodissa työskentelee tällä hetkellä päiväkodin johtaja, neljä lastentarhanopettajaa, kahdeksan lastenhoitajaa, yksi henkilökohtainen avustaja ja siivooja. Lapsia

talossa on noin. yhdeksänkymmentä, joista noin. kaksikymmentäviisi on alle 3-vuotiasta.

Touhula on yksityinen päiväkotiperhe, joka tarjoaa lapsille virikkeellistä, monipuolista ja laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Jokainen Touhula päiväkoti on profiloitu tietynlaiseen toimintaan; liikunta, kieli, seikkailu tai taide/kulttuuri. Rauman Touhula on liikuntapainotettu päiväkoti. Toiminnassa painottuu liikunnan lisäksi luonnonläheisyys ja retkeily (Touhula päiväkodit www-sivut 2018.)

Touhulassa lapsi on arvokas kasvattajalle niin onnistuessaan, innostuessaan, yrittäessään kuin myös epäonnistuessaan. Lapset saavat liikkua vapaasti ja toteuttaa itseään liikkujina. Tällä ei tarkoiteta päätöntä juoksemista ja oman turvallisuuden vaarantamista, vaan toiminnallista tekemistä turvallisessa ympäristössä. Toiminnallinen tekeminen on suunniteltua aktiivista toimintaa, jossa lapsi saa toteuttaa itseään esimerkiksi leikin avulla.

10 TÄHTIKERHO

Toteutin toiminnallisen opinnäytetyön Rauman Touhulassa esiopetusikäisten lasten kanssa. Heitä oli ryhmässä seitsemän. Ryhmytymistä vahvistavien tuokioiden nimeksi tuli tähtikerho. Nimi kerholle lähti tähtien moninaisuudesta, sillä mekin kaikki olemme erilaisia. Halusin alusta saakka tuoda lapsille esille meidän erilaisuutta ja tässä hyvänä esimerkkinä toimii juuri tähdet. Halusin, että toiminnalla on nimi, jotta lasten on helpompi ymmärtää toiminnan idea.

Kerhon pääidea oli ryhmytymisen harjoittelu ja vahvistaminen liikunnan avulla. Lasten tiedon lisääminen toisista, jotta työskentely ja toiminta olisi heidän välillä sujuvampaa. Kävin ennen toimintakertoja havainnoimassa ryhmän toimintaa, jotta tuokioiden vetäminen olisi sujuvaa. Havainnoin ryhmäläisten rooleja, työskentelyä ja dynamiikkaa. Havainnoinnin aikana ryhmä ulkoili ja teki

esiopetustehtäviä. Havainnoinnin perusteella ryhmässä oli jo syntynyt rooleja. Teoria osuudessa halusin korostaa yksilön tärkeyttä, koska koen sen todella tärkeäksi asiaksi. Tämäkin ryhmä tarvitsee yksilöitä toimiakseen. Jokainen yksilö tuo ryhmään voimavaroja ja vahvuuksia. Koin tärkeäksi nähdä ryhmän ennen tuokioita.

Toiminta kertoja pidin neljä. Kerho kerta kesti noin. 40 min riippuen lasten aktiivisuudesta. Jokaiselle kerralle oli teema, joka kuvasti mitä käsitelimme sillä kerralla. Kerhon aluksi aina kerroin lapsille teeman ja yhdessä mietimme mitä se voi tarkoittaa. Teemat olivat; ketä me olemme, meidän lempijutut, mitä me osaamme ja meidän huippuryhmä. Vastauksia en antanut lapsille missään vaiheessa kerhoa valmiiksi vaan halusin korostaa lasten osallisuutta vahvasti. Lapsi joutuu miettimään, jolloin oppimista ja ymmärrystä tapahtuu enemmän, kuin valmiita vastauksia antaessa.

Toiminta oli pienryhmätoimintaa, vaikka lapsia ei valittu toimintaan erikseen, vaan he ovat ihanteellisessa tilanteessa missä he saavat esiopetustuokiot olla aina pienryhmässä, sillä heitä on vain seitsemän. Mielestä tilanne on ihanteellinen, sillä usein esiopetusryhmät voivat olla todella isoja. Pienryhmä toiminta tukee lasten sosiaalisia- ja kaveritaitoja (Muhonen ym. 2009, 26.) He toimivat silti arjessa, myös isommassa ryhmässä, joten he saavat paljon kokemuksia erilaisista vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidoista.

Lapsille rutiinit ovat iso osa hyvinvointia ja kehitystä. Kerhossa meillä oli rutiineita, jotka toivat ryhmäläisille turvaa ja luottamusta. Kerhon runko oli suurin piirteine aina sama, vaan eri variaatioita voitiin esimerkiksi kannustuspiirissä hyödyntää. Sama runko joka kerta tuo rutiineita lapselle. Tarkkaan suunnitellun toiminnan, niin että se pystyttiin toteuttamaan tilasta riippumatta. Itse pidän suunnittelua todella tärkeänä osana onnistunutta toimintaa. Koen tärkeänä pilkkoa teemaa ja tavoitteita suunnittelussa, jotta tuokio olisi ryhmäläisten kasvua ja kehitystä tukeva.

Ryhmässä kasvattajia on kolme, joten halusin heidän jokaisen osallistuvan kerran kerhoon. Lastentarhanopettaja on esiopetusikäisten lasten kanssa

eniten, mutta koin tärkeänä, että jokainen kasvattaja pääsee näkemään tähtikerhoa. Toivon tämän avulla jokaisen heidän löytävän tuokiosta hyviä vinkkejä ryhmäytymiseen ja lapsiryhmän ohjaamiseen. Jokainen meistä tekee omalla tyylillä työtä, mutta tärkeää on olla valmis kehittymään ja kokemaan uutta, mistä voi olla tulevaisuudessa hyötyä. Kasvattaja täytti tuokion aikana palautekyselyä, jonka idea oli, että kasvattaja miettii ryhmäytymistä ja tuokion sopivuutta ryhmälle. (Liite1).

Omalla käytöksellä näytän esimerkkiä lapsille, miten toimitaan ryhmässä. Oteetaan kaikki huomioon ja kunnioitetaan jokaista sellaisena kuin hän on. Olen ohjaajana positiivinen ja kannustava ja toivon tämän tarttuvan lapsiin tuokioiden aikana. Kaikkea ei tarvitse ottaa vakavasti. Nauran omille tempuille, jonka kautta näytän lapsille positiivista minäkuva.

Havaintoja tähtikerhossa tein pohtimalla tuokioilla ja niiden ulkopuolella lasten yhteistyötaitoja, empatiakykyä, suhtautumista toisiin lapsiin ja aikuisiin. Miten lapset ilmaisivat tunteitaan eri tilanteissa esimerkiksi voittaessa tai hävitessä. Ja yleisesti miten he käyttäytyivät ristiriitatilanteissa sekä käsitystä omasta itsestään. Omista taidoista, lempiasioista ja omasta kehosta. Tarkkailin lasten mielikuvitusta ja sen rikkautta. Ikätason mukaista osaamista erilaisissa leikeissä. Tulen seuraavaksi kertomaan tähtikerho kerroista ja havainnointieni tuloksista.

10.1 Ketä me olemme toimintakerta 3.10.2018

Valmistelin tuokion saliin ja hain siihen tarvittavat välineet toimintakertaan. Tarkoitus oli tutustua toisiimme ja sitä kautta oppia tuntemaan toisemme. Lapset tunsivat toisiaan jo jonkun verran, mutta minä en. Tarkoitus oli lähteä rakentamaan turvallista ja positiivista kerhoa raamien ympärille, jossa jokainen saa olla omanlainen, eikä tarvitse jännittää mitään. Oli tärkeää, että lapset muistivat minut havainnointi kerralta, joten tunnelma ei ollut niin jännittynyt, kuin ajattelin. Lapsia toimintakerralla oli seitsemän. Teimme aluksi tähtipassit, mihin oli tarkoitus laittaa joka kerran jälkeen tarra osallistumisesta. Passeista tuli

kaikista oman näköisiä hienoja luomuksia. Passi jäi muistoksi lapselle kerhon loppumisen yhteydessä, näin kerhossa käydyt asiat voivat jäädä paremmin mielestäni muistiin. Ja niihin voidaan palata passien avulla.

Seuraavaksi loimme säännöt kerhollemme yhdessä lasten kanssa, jotka kirjoitimme pahville ylös. Jokainen lapsi sai kertoa mielestään tärkeitä sääntöjä ja tavoitteita mitä odottaa ja haluaa kerholta. Mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Paljon tuli hyviä ideoita mitä ei saa tehdä, mutta kun kysymys oli, että mitä saa tehdä oli lapset vähän ihmeissään. Tärkeää on mielestäni molemmat puolet käydä läpi säännöissä. Sääntöjen luominen on ryhmäytymisen kannalta tärkeä asia, jotta yhdessä luoduilla säännöillä pystymme toteuttamaan ryhmäytymistä. Säännöistä tuli tämän ryhmän näköiset ja mielestäni todella hyvät. (Liite2). Enemmän olisi voinut luoda tavoitteita ja toimia sitä kautta, mutta kyllä säännötkin antoivat hyvän pohjan. Kävimme samalla läpi ryhmän ideaa. Mitä täällä tehdään, miksi tallainen on perustettu ja ketä tähän osallistuu mm. Lapset kuuntelivat tarkkaan ja olivat selvästi kiinnostuneita. Mielestäni tähtiteema sai lapset kiinnostumaan aidosti toiminnasta.

Tämän jälkeen siirryimme saliin liikkumaan. Tutustuimme toisiimme erilaisien leikkien avulla. Koko kerhon tavoitteena oli tuoda leikkejä, joista lapset varmasti oppisivat uutta toisista ja joissa olisi liikunta mukana vahvasti. Aloitimme liike ja nimi leikillä, jossa tavoitteena oli oppia toistemme nimet ja lämmitellä. Kaikki saivat osallistua keksimällä liikkeen. Yhdessä autoimme kaveria, jos liikettä ei keksinyt. Kuitenkin jokainen sai mahdollisuuden miettiä ja tämä on mielestäni tärkeää. Tuntee kuuluvansa ryhmään ja tulleen kuuluksi.

Seuraava leikki oli ketä minä olen leikki, missä lapset hakivat eri tyyleillä hernepusseja salin toisesta päästä. Pusseja haettiin niin monta, kuinka monta asiaa on, esimerkiksi kuinka vanha olet, kuinka monta sisarusta on ja kuinka monta hammasta on lähtenyt? Keksimme yhdessä tyylejä hakea pusseja esimerkiksi juosten, hyppien ja rapukävelyä. Joka kierroksen jälkeen jokainen lapsi sai kertoa kuinka monta pussia on käsissään. Painotin, että jokaisen lukema kuunnellaan, niin opimme uutta toisistamme. Tarkoitus oli oppia tuntemaan lisää toisista ja kyllä oppimmekin. Leikki vahvasti niin motorisia taitoja

kuin matemaattisia taitoja. Ensin piti miettiä kuinka, monta pussia hakee ja laskea, että on oikea määrä. Liikunnallisissa tuokioissa parasta on se, että lapsen kehitystä monessa osa-alueessa pystytään kehittämään pienillä asioilla. On oltava luova, jotta tämä onnistuu.

Tämän jälkeen oli vuorossa joka kertainen tähtirentoutus. Luen joka kerta saman tarinan rentoutuksen aikana. (Liite3). Pyysin lapsia ottamaan hyvä asento ja rentoutumaan. Rentoutus toteutui hyvin, lapset kuuntelivat tarkkaan ja levähtivät hetkeksi, joka olikin tavoite. Tämän jälkeen laitettiin yksi tarra itse tehtyyn tähtipassiin. Eli jokainen lapsi sai etsiä mieluisan tarran omaan passiin. Tämä tehdään joka kerran lopussa.

Halusin tähtikerhossa tuoda kasvattajille erilaisia palautteen keruu menetelmiä esille. Ensimmäisen kerho kerran palaute pyydettiin ilmeen avulla, eli suumme näytti fiilistä kuvaavan tunnetilamme. Lapsia osallistamalla mietimme miten mikäkin tunne näyttää kasvoilla. Tämän jälkeen jokainen sai näyttää vuorotellen ilmeen. Sanallisesti vahvistin, että lapsi tuli ymmärretyksi. ”Hymyilyt, eli sinusta kerhossa oli kivaa?” Näin lapsi tulee ymmärretyksi. Lopuksi keksimme tiimihuudon, jonka tulimme huutamaan jokaisen tähtikerhon kerran lopuksi. Tiimihuudon keksiessä lapset eivät aluksi ihan hokanneet ideaa, mutta huudosta tuli loppujen lopuksi menestys. Huudostamme tuli; lentotähdet.

10.2 Meidän lempijutut toimintakerta 8.10.2018

Valmistelin tuokion saliin ja hain siihen tarvittavat välineet. Tällä kerralla oli suunnitelma tutustua lisää toisiin ja oppia lisää toisista, jotta ryhmä toimisi tulevaisuudessa paremmin. Lapset olivat innoissaan nähdessään minut. Lapsia tällä toimintakerralla oli viisi. Aloitimme keskustelemalla lempijutuista. Kerroin lapsille omat lempijuttuni, joka auttoi lapsia ymmärtämään aiheen. Jokainen lapsi sai kertoa omia lempijuttuja. Esiin nousseet lempijutut olivat herkut, kaverit, perhe, harrastukset ja videopelit. Esitin lisäkysymyksiä vahvistaakseni lapsen tunnetta tulla kuuluksi. Lapset kuuntelivat mielenkiinnolla jokaisen

lapsen lempijuttuja ja esittivät itsekkin lisäkysymyksiä. Uskon, että lempijutuista keskusteltiin vielä jälkeempäinkin. Lapsista huokui aito kiinnostus kaverin asioista ja tätä kautta toisen kunnioittaminen.

Ensimmäinen leikki oli kannustuspiiri, jossa kannustettiin lasta kävelemään tai juoksemaan piirin ympäri ja muut kannustivat taputtamalla ja huutamalla lapsen nimeä. Kannustuspiiri oli osalle lapsista tuttu leikki, joten yksi lapsista sai näyttää leikin idean. Lapset odottivat innolla omaa vuoroa, mutta silti maltoivat kannustaa kaveria. Tässä leikissä näki aluksi arempien lasten persoonaa. Juokseminen oli arkaa ja puna ilmestyi kasvoille. Havainnoin tilannetta, mutta jokainen lapsi selviytyi muiden kannustuksen voimalla suorittamaan leikin.

Toinen leikki oli lempieläimen esittäminen pantomiimina. Keskustelimme lasten kanssa mikä on pantomiimi, jonka jälkeen jokainen sai esittää lempieläimen ja toiset lapset arvasivat mikä eläin on kyseessä. Pantomiimin tuominen ryhmäytymiseen oli mielestäni hyvä idea. Pantomiimin avulla lapsen ei tarvitse olla suullisesti vuorovaikutuksessa muihin lapsiin vaan omalla kehon kielellä saa toteuttaa itseään. Aremmalle lapselle tämä variaatio tuo itsevarmuutta ja uskallusta olla mukana toiminnassa. Kun eläin arvattiin oikein, kaikki sai kokeilla, miten kyseinen eläin liikkuu. Näimme todella monta erilaista lempieläintä ja sanottamalla vahvistin lapsen kuulluksi tulemistä. ”Sinun lempieläin on siis kissa?” ”Onko kissat pehmeitä?”. Lapset keskittyivät tarkkaan toisten esityksiin ja näin osallistuivat aktiivisesti toimintaan. Tärkeänä koen että, ryhmäytymiseen tuodaan paljon eri variaatioita, jotta se ei käy lasten mielestä tylsäksi tekemiseksi.

Seuraava leikki oli lempihedelmän metsästys ja tämä leikki oli lasten mielestä tosi hauska. Levitin hedelmäkortteja ympäri salia, joita lapset hakivat vihjeiden avulla erilaisilla liikuntatyyleillä omaan koriin. Pienillä vihjeillä lapset hoksasivat mitä hedelmää pitää etsiä. Välillä laskettiin yhdessä, kuinka monta hedelmää on jo löytynyt ja mikä niistä on lempihedelmä. Lapset yhdessä keksivät tyylejä, miten hedelmiä haettiin koreihin. Lapset selvästi käyttivät mielikuvitusta, koska omenoita haimme hyppien, ihan kuin olisimme poimineet niitä jo matkalla.

Tässä leikissä nousi esille lasten taito kuunnella toisia, koska jokainen keskittyi kuuntelemaan kaverin lempihedelmiä. Leikissä yhdistettiin arvuuttelu, liikunta, toisten kunnioittaminen ja matemaattiset taidot.

Seuraava leikki oli patsasleikki. Tarkoitus oli muodostaa lempipaikoista patsaita omaa kehoa hyödyntäen, esimerkiksi yhden lapsen lempipaikka oli uimahalli. Ensin keskustelimme lasten lempipaikoista. Lempipaikoiksi nousi esille vahvasti koti ja harrastus paikat. Tämän jälkeen ryhmä jaettiin pienempiin ryhmiin ja esitettiin jokaisen lempipaikka patsaan muodossa. Lempipaikkoja oli lasten helppo keksiä, mutta niiden esittäminen koitui haastavaksi. Ohjaajan rooli nousi ensimmäisen kerran todella tärkeäksi tämän ryhmän kohdalla. Ohjaaja oli mukana auttamassa ideoinnissa, mutta kuitenkin ohjaaja ei antanut valmiita vastauksia vaan lisäkysymyksillä tuki ryhmää keksimään yhdessä tavat esittää esimerkiksi kotia. Ohjaajan tuki ja avustus tässäkin leikissä toi lapsille turvallisuuden tunnetta, mikä edesauttoi patsaiden syntyyn. Toinen joukkue arvasi mikä paikka on kyseessä. Loppuen lopuksi hyvällä yhteispelillä saimme leikin onnistumaan. Helpotimme puheella arvaavaa joukkuetta, emme kuitenkaan vastausta kertoneet suoraan.

Seuraavaksi oli tähtirentoutuksen aika ja halusin painottaa lapsille ottamaan paikka missä pystyy kunnolla rentoutumaan. Tarinaa samalla lukiessa hierottiin lapsia erikokoisilla palloilla ympäri kehoa. Tämä selkeästi auttoi lapsia rentoutumaan kunnolla. Tämän jälkeen täytimme tähtipassit suorituksesta. Palaute näytettiin tällä kertaa peukalon avulla. Ensin käytiin läpi mitä mikäkin peukalon asento tarkoittaa. Palautteen keruu peukalolla näyttäen oli lapsien mielestä hauska tapa kerätä palaute. Tämän jälkeen oli tiimihuudon aika, josta huomasi lasten innostuksen ja tyytyväisyyden kerho kertaan. Lopuksi sanoimme heipat ja toivotimme kaikille hyvää päivän jatkoa.

10.3 Mitä me osaamme toimintakerta 17.10.2018

Valmistelin tuokion saliin ja hain siihen tarvittavat välineet. Mitä me osaamme kerho kerralla käymme läpi erilaisilla leikeillä, joissa kehitetään lasten motorisia taitoja ja ryhmässä työskentelyä. Lapsia toimintakerralla oli seitsemän. Oli hienoa nähdä lasten innostus ja samalla pieni jännitys mitä kolmas tähtikerho pitää sisällään. Aloitimme kannustuspiirillä, jossa tällä kertaa oltiin lasten päättämässä kyykkyasennossa koko suorituksen ajan. Omalla vuorolla sai päättää tavan kulkea piirin ympäri. Kannustuspiiri toimii samalla kehon lämmittelynä, kuin hyvän fiiliksen nostattajana.

Kannustuspiirin jälkeen keskustelimme lasten kanssa jokaisen taidoista ja siitä, miten taitoja voidaan kehittää. Lapset kertoivat jokainen avoimesti omista taidoista ääneen. Havaintoja tehtäessäni huomasin lasten luottavan siihen, että ryhmäläiset kuuntelevat ja ovat läsnä siinä hetkessä. Tämän huomasin esimerkiksi siinä, että aremmatkin lapset uskalsivat kertoa laajasti omista taidoista. Painotin keskustelussa, että jokainen meistä on erilainen, eli jokainen osaa eri taitoja. Keskustelussa esille nousseet taidot olivat esimerkiksi uiminen, piirtäminen, keinuminen ja pelaaminen.

Seuraavaksi lapset jaettiin pareihin pituusrivin avulla. Tarkoitus oli, että lapset keskustelisivat ketä on pisin ja mittaisivat toisiaan, jotta pituusrivi saataisiin muodostettua. Pituusrivin muodostaminen tuntui lapsista aluksi haastavalta, mutta kannustuksella saimme rivin muodostettua. Tehtävä vaati paljon kommunikointia keskenään, jotta rivi onnistui. Kun rivi oli muodostettu jaoin lapset pareihin. Yksi lapsi sai olla minun pari, koska lapsia ei ollut parillista määrää. Kehitystä huomasin, että jokainen lapsi lähti mielellään parin kanssa tekemään tehtävää, vaikka ei pari ollut välttämättä se paras ystävä ryhmästä. Koen tärkeänä juuri ryhmäytymisen kannalta, että lapset eivät saa aina päättää pareja itse, sillä usein juuri se paras ystävä valitaan pariksi. Toisista lisää oppimisen ja vuorovaikutus taitojen parantamisen kannalta ohjaajan on hyvä valita välillä parit.

Tehtävä, johon pareja tarvitaan, oli älä osu lattiaan leikki. Jokainen lapsi sai kevyen alustan, joiden avulla parin piti päästä osumatta lattiaan salin toiseen päähän hyödyntäen alustoja. Lapset yhdessä miettivät ja kokeilivat miten se muka onnistuisi. Älä osu lattiaan leikki oli hauska parityötä vahvistava leikki. Lapset pareittain hokasivat keinon, miten päästä salin toiseen päähän. Oli hieno nähdä eri tyylejä mitä lapset yhdessä miettivät. Painotin leikissä, että tämä ei ole kilpailu vaan leikki, jossa toivomme jokaisen pääsevän omaa tahtia maaliin.

Seuraava leikki oli ilmapalloleikki, jossa juhlitaan kaikkien lasten syntymäpäiviä samalla kerralla. Tämä leikki oli huippu menestys niin minun, kuin lastenkin mielestä. Ensin käytiin läpi mikä vuodenaika jokainen lapsi on syntynyt jne. Esiopetusikäisille lapsille tämä oli tarpeeksi haastava osio, mutta nuoremmilla lapsilla mukana voisi olla kuvakortit esimerkiksi vuodenaajoista. Leikin tarkoitus oli että, yksi lapsi heittää ilmapallon ilmaan ja sanoo jonkun lapsen nimen ja se, jonka nimi sanottiin yrittää ottaa pallon kiinni ennekuin se osuu lattiaan. Tämän jälkeen kiinniottaja heittää pallon ilmaan ja sanoo nimen. Tässä harjoituksessa on tärkeä kuunnella mitä ryhmäläinen sanoo, jotta ehtii ottamaan pallon kiinni ennen sen putoamista. Toistetaan niin monta kertaa, että jokainen saa.

Tarvittaessa olisi voinut kysyä, ketä ei ole vielä saanut, jos olisi ruvennut näyttämään siltä, että joku saa monta kertaa ja joku ei ollenkaan. Näin ei tarvinnut tehdä vaan lapset tarkkaan itse miettivät päässä niin, että jokainen saa, vaikka en sanallakaan maininnut asiasta. Ryhmäytymistä on siis tapahtunut. Annetaan jokaiselle mahdollisuus kokea hauskoja asioita. Leikin jälkeen lapsille sanallisesti kerroin, kuinka ylpeä olin heidän työskentelystä leikin aikana. Välitön palaute tässä kohtaa oli tärkeä, jotta lapset vielä muistivat leikin ja siinä tapahtuneet asiat.

Seuraava leikki oli ali, yli, ympäri. Tässä leikissä hahmottaminen ja parityökentely korostuivat vahvasti. Lapset jaettiin pareihin samalla pituusrivi systeemillä, mutta rivistä valittiin eri parit. Lasten oli tarkoitus keksiä asentoja, joista toinen lapsi voi mennä yli, ali tai ympäri. Vuoroja vaihdettiin useaan otteeseen.

Eli tarkoitus oli, että lapsi asettuu asentoon niin, että toinen lapsi voi mennä kehoonsa nähden sovitulla tavalla esimerkiksi yli. Lapset hoksasivat idean nopeasti ja yhdessä mietimme miten, erilaisilla variaatioilla ne onnistuisivat. Lasten mielikuvitus pelasi hyvin ja he keksivät hyvin tapoja suorittaa tehtäviä. Parit kommunikoivat keskenään ja kunnioittivat toistensa ideoita.

Seuraava leikki oli mikä koskee lattiaan leikki. Tarkoitus oli, että kerroin esimerkiksi, että lattiaan saa koskea seitsemän jalkaa. Lapset saivat yhdessä miettivät, miten se on mahdollista. Korostin lapsille kommunikointia ja toisten kuuntelemisen tärkeyttä. Mielestäni tämä oli tehtävä, jota ei ihan uuden ryhmän kanssa kannata vetää. Ensin kävimme läpi, kuinka monta esimerkiksi jalkaa, kättä ja päätä jokaisella on, jotta tehtävä olisi helpompi suorittaa. Tämän jälkeen kerroin lapsille mikä saa osua lattiaan esim. 14 jalkaa ja 7 kättä. Lapset yhdessä miettivät miten se on mahdollista ja kokeilivat eri variaatiota. Jokaisen tehtävän ryhmä suoritti ja kommunikointi toimi heidän välillä. Ohjaajana olin avustamassa laskemisessa, kun ryhmä totesi tehtävän olevan valmis. Loppujen lopuksi ryhmä oli mitä kummallisimmissa asennoissa keskellä salia.

Lopuksi oli rentoutuksen aika, jonka aikana oli tarkoitus hieroa lapsia hierontapallojen kanssa, mutta niitä ei löytynyt. Mutta korostin lapsille hengityksen tärkeyttä rentoutustarinaa kuunnelleessa. Lapset keskittyivät hengitykseen ja näin ollen myös rentoutukseen. Rentoutuksen jälkeen oli passien täyttö. Palaute annettiin tällä kertaa suullisesti yhdellä tai kahdella sanalla. Annoin esimerkin. "Mukavaa tekemistä" Näin lapset ymmärsivät idean paremmin. Lapset kertoivat positiivista palautetta kerhosta mikä oli kiva kuulla. Yksi lapsi kertoi kerho kerran olleen hauska ja jännittävä. Uusia juttuja on tähtikerhossa ollut varmasti paljon ja mielestäni se saakin jännittää. Hienosti jokainen lapsi on päässyt yli jännityksestä ja tähän saakka kokeillut kaikkea. Huusimme vielä tiimihuudon loppuun. Tämän jälkeen sanoimme heipat ja hyvän loppu päivän toivotukset.

10.4 Meidän huippuryhmä toimintakerta 22.10.2018

Valmistelin tuokion saliin ja haen siihen tarvittavat välineet. Viimeisen kerho kerran idea on miettiä meidän huippuryhmää ja vahvistaa ryhmätyötaitoja lisää. Tuokiolla oli mukana seitsemän lasta, eli koko eskariryhmä. Haikeilla fiiliksillä viimeiseen tähtikerho kertaan, sillä minä ja ryhmäläiset olemme nauttineet kerhosta paljon ja se on antanut meille paljon. Aloitimme kannustuspiirillä, joka oli lapsille jo tuttu, mutta ei silti käynyt lasten mielestä tylsäksi. Oli ilo huomata, kuinka jokainen lapsi juoksi piirin ympäri iloa huokuen.

Seuraavaksi lähdettiin yhdessä rakentamaan tilaan helppoa esterataa. Jokainen sai valita yhden välineen rataan, joka rakennettiin yhdessä valituista välineistä. Lapset ihmettelivät aluksi, miksi täytyy rakentaa helppo rata, mutta idea oli, että toinen parista pitää kädestä kiinni ja ohjaa suullisesti kaveria selviytymään radasta ilman, että hän näkee mitään, sillä silmille laitettiin huivi. Tehtävä vaatii paljon kommunikointia ja tätä lapsille korostetaan ennen tehtävän alkua ja sen lomassa. Rata mennään ensin yhdessä läpi ilman huiveja silmillä. Rataan tutustuessa mietitään miten, radasta selvitään ja mitä kannattaa ohjeistaa. Yhteistyön merkitystä korostetaan lapsille. Parit valikoin niin, että jokaisella lapsella oli uusi pari, jota ei vielä ole tähtikerhon leikkien aikana ole ollut. Parit suoriutuivat taitavasti radasta, sillä parityöskentely pelasi. Vuoroja vaihdettiin, jotta molemmat pareista sai olla kummassakin roolissa. Muistutin lapsia kommunikoimaan, sillä toinen ei nähnyt mihin pitää astua jne. Jokainen lapsi uskalsi lähteä suorittamaan rataa ja mielestäni tämä kertoo luottamuksesta ryhmäläisten välillä. Ilman luottamusta ryhmä ei toimi kunnolla, joten tämän ilmiön huomaaminen oli oikein positiivista.

Seuraava leikki oli värit vauhdissa leikki. Idea oli tarkkailla mitä kaverilla on päällä ja mitä värejä vaatteista löytyy. Tämän jälkeen jokainen lapsi sai vuorollaan sanoa värin ja tavan, miten liikutaan. Eli lapsi, jolla oli sitä väriä, sai toteuttaa annetun liikkeen. Lapset tarkkailivat tarkkaan toisiaan ja sitä millaisia värejä toisista löytyy. Hyvin bongattiin kaikki värit toistemme vaatteilta. Yhdessä mietimme, onko kaikki värit sanottu jo. Leikki vaati toisten havainnointia

ja kommunikointia. Jokainen lapsi osallistui aktiivisesti mukaan leikkiin. Jos liikkettä ei itse keksinyt kaverit aktiivisesti auttoivat, mutta hienosti lapset antoivat vuorossa olevan mieltä ennen kuin auttoivat. Hahmotuskyky vahvistui ryhmätyöskentelyn lisäksi tässä leikissä.

Seuraava leikki oli jalat kiinni toisissa. Idea oli rakentaa uusi erilainen temppurata. Temppurata ei saanut taaskaan olla liian haastava, sillä se suoritettiin jalat sidottuna toisiin. Leikissä oli tärkeä edetä vaiheittain. Ensin parin jalat oli sidottu ja mentiin muutama kierros, jonka jälkeen kokeilimme koko ryhmän yhteistyötaitoja ja sidoimme kaikki jalat yhteen. Aluksi lapset ihmettelivät miten, se onnistuu muka. Painotin lapsille, että nyt niitä yhteistyötaitoja mitataan, eli on kommunikoitava ja havainnoitava paria, jotta tehtävä onnistuu. Nopeasti rataa edetessä lapset huomasivat, että huivit irtoavat jollei odota toista. Erilaisia variaatioita oli monia, miten parit suorittivat rataa. Kommunikointi sujui parien kesken ja loppu vaiheessa lapset rupesivat nauttimaan jännityksestä huolimatta radasta. Lopuksi kokeilimme lisää haastetta tuomalla radan suoritusta, eli sidoimme koko ryhmän jalat kiinni toisiimme. Meistä tuli pitkä mato. Menimme ensin kierroksen ilman esteitä ja harjoittelimme miten, onnistumme yhdessä etenemään. Välillä huiveja irtosi, jolloin lapset hoksasivat, ettei niin voi kulkea sillä huivit irtoavat. Pääsimme yhden kierroksen radan läpi runsaalla kommunikoinnilla ja toisia havainnoimalla. Piti luottaa kaveriin ja siinä onnistuimme. Tämä tehtävä vaati paljon kommunikointia ja toisten huomiointia.

Jos aikaa olisi jäänyt olisimme voineet toteuttaa jonkun lasten lempileikkeistä tähtikerhosta, mutta aikaa ei valitettavasti jäänyt. Mutta sanoin että he voivat näitä leikkejä toivoa jatkossa tuokioilla tai vapaan leikin aikana.

Tämän jälkeen oli vuorossa tähtirentoutus. Suoritimme tähtirentoutuksen huivien sivellyllä ja tarinaa lukiessa. Lapset selvästi rentoutuivat. Passeihin lapset saivat laittaa viimeisen tarran, josta siirryimme palautteen antoon. Palaute annettiin tällä kertaa pyöreälle pahvilapulle. Olin kiinnittänyt ympäri salia pyöreitä pahvinpalasia, jotka jo alussa lapsia ihmetytti. Jokainen sai etsiä itselleen yhden ja piirsimme niihin tuokiota kuvaavan ilmeen. Kävimme yhdessä läpi

mallien avulla, millaisia hymynaamoja on olemassa. Lapset sai tehdä omaa tunnetta kuvaavan hymynaaman lapulle, jonka jälkeen jokaisen piirtämä hymiö käytiin läpi. Oli hienoa nähdä erilaisia positiivisia hymiöitä. (Liite4). Suullisesti vielä varmistin, että lapsi tuli ymmärretyksi esim. "Sinun mielestä oli hauskaa?" Tämän jälkeen kävimme läpi kerhon loppumista ja mitä se tarkoittaa käytännössä. Lapset saivat passit muistoksi kotiin tähtikerhosta. Annoimme toisillemme isot halit ja huusimme vielä lopuksi meidän tiimihuudon.

11 POHDINTA

Tähtikerho oli huippumenestys. Jokainen kerho kerta antoi minulle ja lapsille paljon. Tavoite oli saada liikunta ryhmäytymiseen mukaan ja tässä onnistuin. Prosessin aikana käsitykseni liikunnan monialaisuudesta on vahvistunut. Liikunta on väline, mitä voimme missä vaan kehityksen ja kasvun alueella hyödyntää lasten kanssa työskennellessä. Ryhmä ja sen sisällä tapahtuvat asiat tulivat tutuiksi teoria tietoa kirjoittaessa ja uskon tästä olevan tulevaisuudessa ammattilaisena iso apu. Pystyn antamaan tuleville ryhmille paljon enemmän, kun olen tietoinen ryhmän kehitysvaiheista, dynamiikasta ja rooleista ryhmässä.

Esiopetusryhmä, jolle vedin tähtikerhoa oli pienryhmä, joka kulkee yhdessä esiopetusvuotta läpi. Tuokioilla havainnoin lasten vuorovaikutusta keskenään, miten he toimivat erilaisissa tilanteissa, mitkä asiat johtavat tiettyihin tuloksiin, vaikuttaako jonkun lapsen poissaolo ryhmän työskentelyyn ja kokonaiskuvaa koko ryhmästä.

Tulosteni perusteella ryhmä on kuohuntavaiheessa, mutta pikkuhiljaa siirtymässä vakiintumisen vaiheeseen. Lapset olivat avoimia ja luottavaisia toisiinsa, mutta havaittavissa oli vielä oman tilan etsimistä ja osa lapsista etsi vielä omaa roolia ryhmässä. Ryhmäläiset olivat jokainen omanlaisia persoonia

ja hienosti täydensivät toisiaan. Vilkkaammat lapset selvästi kaipasivat rauhallisen ja tasapainoisen lapsen esimerkkiä, jotta heidän oma vilkkaus ei hallitse koko toimintaa. Toisaalta rauhalliset lapset saivat vilkkailta lapsilta rohkeutta kokeilla ja ylittää itseään. Tärkeää on tuntea ryhmän lapset ja heidän vahvuudet ja kehitettävät asiat, jotta pystyy tarjoamaan heille parhaan mahdollisen tuen. Tähän asiaan tulen tulevaisuudessa varmasti keskittymään enemmän.

Kerhon edetessä lapset rupesivat kuuntelemaan toisiaan paremmin ja yhteistyö kaikkien välillä rupesi toimimaan paremmin. Jokainen lähti mukaan toimintaan, vaikka paras kaveri ei ollutkaan parina tai samassa ryhmässä. Lapset kunnioittivat toisiaan ja antoivat jokaiselle mahdollisuuden osallistua ja olla osa ryhmää. Lapset rupesivat löytämään yhteisiä säveliä toimivaan ryhmään. Vuorovaikutusta tapahtui, sillä ilman sitä ryhmä ei missään nimessä toimisi. Kasvattajien kanssa keskusteltaessa havainnoista tuokion lopuksi nousi esille, että varmasti lapset skarppaavat tähtikerhon ajaksi itseään paljon. Tämän takia korostin toiminnan jatkamista, koska hyöty olisi varmasti suuri.

Yksi iso tavoite oli tuoda ryhmän kasvattajille ideoita ja tukea ryhmäytymiseen. Tämän takia halusin tuokioiden olevan helposti toteutettavissa ilman suurempia valmisteluja ja paikasta riippumatonta toimintaa. Annan heille suunnitelmat koottuna yhteen, jotta he voivat hyödyntää jatkossakin niitä. (Liite5).

Keräsin kasvattajilta palautetta kerhosta. Palaute oli juuri sellaista kuin lähdin tavoittelemaan. Kasvattajat saivat uusia ideoita ryhmäytymiseen ja kokivat kerhon olleen hyödyllinen juuri tälle ryhmälle. He pitivät itsekkin tärkeänä liikunnan hyödyntämistä monipuolisesti ja toivat esille, että tähtikerhossa se toteutui. Korostin kerhossa paljon positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä ja tästä sain hyvää palautetta. Muutenkin sain kehuja selkeästä ohjauksesta ja lasta osallistavasta toiminnasta, vaikka suunnitelmat olivat valmiina. Kasvattajan tulee olla valmis kehittymään työssään, joten toivon tämän ryhmän kasvattajien ottaneen minulta ideoita työskentelyyn lasten kanssa. Kokoamani paketti on kasvattajille hyödyksi ryhmäytymisessä ja toivon heidän perehtyvän siihen yhdessä, sillä jokainen ei nähnyt jokaista toimintaa kertaa. Kerhon toiminta sisälsi paljon eri osa-alueiden kehittämistä ja tukemista ja tällä halusin tuoda esille

sitä, että esim. liikuntatuokiolla voi kehittää ja tukea muutakin kuin motorisia taitoja. Jokaista osa-aluetta voidaan toteuttaa liikunnallisilla hetkillä, on se sitten matemaattisia taitoja tai aistien vahvistamista jne.

Tähtikerho toi lapsille toisista uusia asioita esille, joita he voivat käyttää voimavarana toimivassa ryhmässään. Esiopetusikäisillä lapsilla on paljon ystäviä muistakin ikäryhmistä, joka on hienoa, mutta koin heidän tarvitsevan vahvistusta, myös omana ryhmänä sillä he kulkevat viimeistä vuottaan yhdessä kohti koulumaailmaa. Ryhmäytötaitojen vahvistus erilaisilla pari ja ryhmäleikeillä vahvistivat tätä osa-aluetta. Koulumaailmassa ryhmätyö taitojen omaksuminen korostuu vielä enemmän, sillä ryhmän koko kasvaa ja aikuisia ei ole niin montaa tukemassa näitä taitoja.

Joten on hienoa, että ryhmän kasvattajat ovat miettineet tähtikerhon jatkamista osana heidän toimintaa. Vielä he eivät tiedäneet miten he jatkavat, mutta on hienoa, että he ymmärsivät ryhmäytymisen ja sen kautta ryhmätyö taitojen merkityksen lapsen kasvun ja kehityksen tukena. Koen, että yksikin ryhmää vahvistava tuokio viikossa auttaa pitkälle lapsen tulevaisuuteen.

Koen ryhmän vahvistuneen tuokioiden avulla ja toivon, että kasvattajat jatkavat ryhmän vahvistamista, sillä mitä tapahtuu, jos ryhmäytymistä ei nähdä jatkuvana asiana?

11.1 Ammatillinen kehittyminen

Koen vahvistuneeni tulevana ammattilaisena monella eri osa-alueella. Isoimmaksi nostan vahvistuneen käsityksen ryhmän toimivuudesta osana arkea varhaiskasvatuksessa. Arki on sujuvaa ja palkitsevaa kun ryhmä on toimiva kokonaisuus. Toimivan ryhmän kanssa työskentely on antoisaa ja sydäntä lämmittävää. Pienillä asioilla saadaan isoja kokonaisuuksia toimimaan. Kun asennoidut oikein ja haluat lapsen kasvun ja kehityksen kannalta parasta tuet ryhmää ryhmäytymisessä etkä väheksy sitä osa-aluetta ollenkaan.

Ohjaajana kehityin olemaan luovempi ja lähtemään lapsilähtöisesti toteuttamaan toimintaa, vaikka olin suunnitellut tarkasti toiminnan. Uskalsin heittäytyä mukaan lasten ehdotuksiin. Palautteen annon ja pyytämisen tärkeys nousi esille positiivisena ilmiönä. Toin kasvattajille uusia palautteen keruu menetelmiä ja toivon heidän hyödyntävän niitä kanssa. Korostin, että palautetta voi kerätä arkisistakin asioista, ettei palautteen annon/saannin tarvitse tapahtua vain tuokiolla. Kasvattajat varmasti antavat paljon palautetta lasten toiminnasta, mutta mielestäni lapsetkin ovat oikeutettuja antamaan palautetta kasvattajalle.

Liikunnan hyödyntäminen nousi isoksi osaksi opinnäytetyötäni. Itselleni liikunta on antanut paljon, joten koin sen olevan oiva keino ryhmäytymisessäkin. Lasten taidot kehittyivät monella osa-alueella liikunnallisten hetkien avulla. Lapset kuuntelivat toisiaan, tekivät yhteistyötä, odottivat rauhassa omaa vuoroa, ottivat aktiivisesti kontaktia toisiinsa. Tulokset olivat siis positiivisia koskien liikunnan hyödyntämiseen. Kannustan hyödyntämään liikuntaa lasten kanssa työskennellessä, niin arkisissa tilanteissa kuin toimintatuokioilla.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Esiopetuksen suunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus.

https://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Hujala, E. & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jantunen, T. & Lautela, R. 2011. Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Jyväskylän yliopiston www-sivut. Viitattu 19.9.2018.

<https://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/ryhmaviestiprosessi/roolit.html>

Keränen, T. & Taskinen M. M. 2015. Esikoulu ei ole enää oikeus vaan velvollisuus. Yle uutiset. Viitattu 10.9.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-7726362>

Lapsiarkea www-sivut. 2018. Viitattu 4.10.2018. <https://lapsen-nimi.com/paivahoitolaki/>

Lapsiarkea www-sivut. 2018. Viitattu 8.10.2018. <https://lapsen-nimi.com/paivakoti/>

Lauritsalan päiväkodin www-sivut. 2018. Viitattu 26.9.2018.

<https://peda.net/lappeenranta/varhaiskasvatus/paivakodit/lp/toiminta-ajatus>

Leskinen, E. 2009. Ryhmä toimimaan. Jyväskylä: PS-kustannus.

MLL www-sivut. 2012. Viitattu 3.9.2018. <http://omaoppilaskunta.fi/wp-content/uploads/2014/10/Kuulun-V%C3%A4lineit%C3%A4-ryhm%C3%A4n-toiminnan-tukemiseen.pdf>

Muhonen, J., Lallukka, K. & Turtiainen, P. 2009. Pienryhmätoiminta lasten ja nuorten ehkäisevän työn menetelmänä. Jyväskylä: YAD Youth Against Drugs ry.

Neuvokas perhe www-sivut. 2018. Viitattu 18.9.2018. <https://neuvokas-perhe.fi/lapsen-liikuntasuositus>

Näkövammaiset lapset ry www-sivut. 2018. Viitattu 30.11.2018.

<https://www.silmatera.fi/koulutielle/kouluikaiset-lapset/tutustumisleikit/>

Opetushallituksen www-sivut. 2018. Viitattu 5.9.2018. <http://omaoppilaskunta.fi/wp-content/uploads/2014/10/Kuulun-V%C3%A4lineit%C3%A4-ryhm%C3%A4n-toiminnan-tukemiseen.pdf>

Rasila, M. & Pitkonen, M. 2009. Hyvä ryhmä, toimiva tiimi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Ritmala, M., Ojanen, T., Siven, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2009. Lapsen aika. Helsinki: WSOY Kirjakeskus.

Rautiainen, A. `Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka?`. Blogikirjoitus, 23.5.2016. Viitattu 1.10.2018. https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ope-tussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/103/0/mita_on_varhaiskasvatuksen_pedagogiikka

Saarinen, S. L. 2018. Aarresankarit ja avaruusseikkailu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salovaara, R. & Honkonen, T. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sääkslahti, A. 2018. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Touhula päiväkodit www-sivut. 2018. Viitattu 1.6.2018 <https://www.touhula.fi/touhula/miksi-touhula/>

Valkeapää, M. 2011. Pomppivat pavut. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540 muutoksineen.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

Palaute tähtikerhosta

Pyydän palautetta koskien pienryhmätuokiota. Pienryhmätuokiot ovat osa opinnäyte-työtäni, jonka aihe on liikunta ryhmäytymisen tukena esikouluikäisille lapsille. Ympyröi vastauksesi ja tämän jälkeen perustele vastauksesi lyhyesti. Kiitos!

1. Näetkö ryhmäytymisen tärkeänä osana varhaiskasvatusta:

KYLLÄ   KOHTALAISESTI   EI

- Perustele lyhyesti

---

2. Tukiko tuokio mielestäsi ryhmäytymistä: KYLLÄ   KOHTALAISESTI   EI

- Perustele lyhyesti

---

3. Antoiko tuokio ideoita ryhmäytymiseen: KYLLÄ   KOHTALAISESTI

EI

- Perustele lyhyesti

---

4. Tuokion sopivuus kyseiselle lapsiryhmälle?   KYLLÄ   KOHTALAISESTI
EI

- Perustele lyhyesti

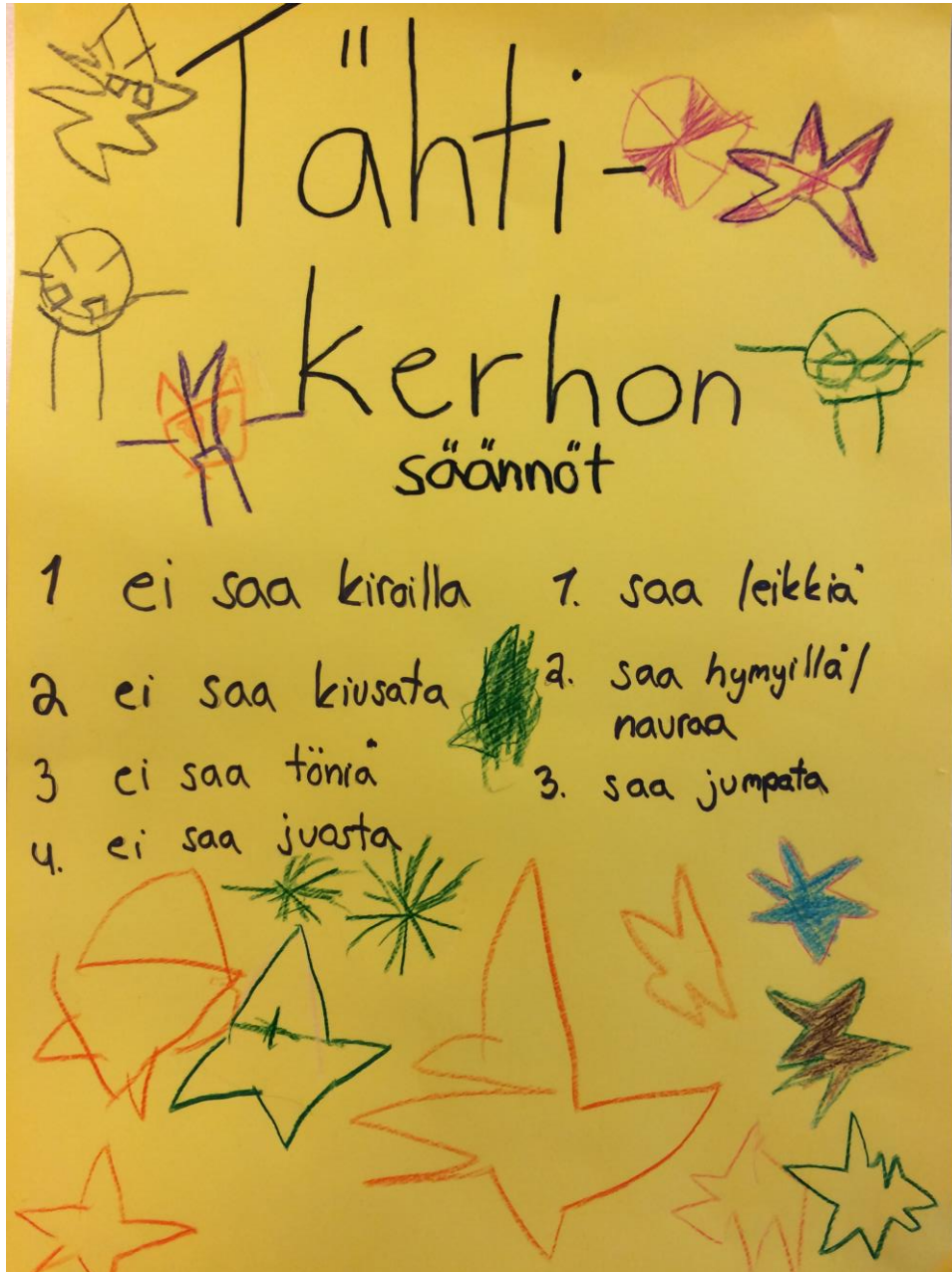

Vapaa sana:

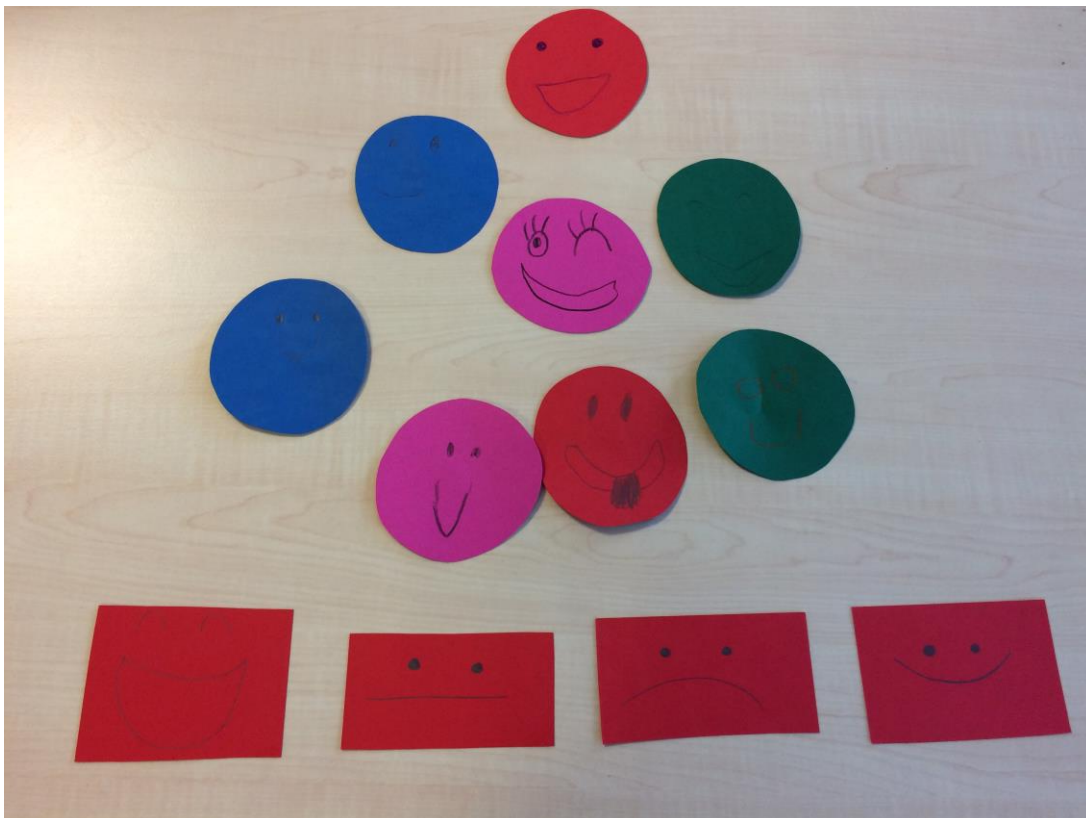
Kiitos palautteesta!

LIITE 3, rentoutus tarina

Ota rento asento ja sulje silmät
Tunne kuinka hengitys saa vatsan laskemaan ja nousemaan
Ole yhtä rauhallinen kuin tumma yötaivas keskellä yötä
Ole yhtä hiljaa kuin metsässä nukkuva pieni jänis
Huomaa, että kätesi ovat painavat ja levolliset kuin kuusen oksat
Jokainen sinun sormi on aivan hiljainen
Jalat ovat painavat kuin suuret metsän kivet
Huomaa miten unen ja levon viitta laskeutuu kehon päälle
Viisas pöllö kuiskaa sinulle hiljaa
Tässä on hyvä ja turvallinen olla, rentoudu sinä, minä vartioin sinua.

LIITE 4, palautehymiöt

Ryhmäytymistä vahvistavia tuokioita (tähtikerho)

Olen koonnut opinnäytetyön, joka on liikunta ryhmäytymisen tukena esiopetusikäisille lapsille, toiminnallisen osuuden suunnitelmat yhteen ja toivon niistä löytyvän ideoita ryhmäytymiseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella sitä, kuinka liikuntaa voidaan käyttää hyödyksi lapsiryhmän ryhmäytymisessä. Pidin neljä toiminta kertaa, missä harjoittelimme liikunnan avulla ryhmäytymistä esiopetusikäisten lasten kanssa.

Tärkeitä vinkkejä ohjaajalle ryhmäytymiseen;

- Tasapuolisuus
- Lapsen arvostaminen juuri sellaisena, kuin hän on
- Luovan ajattelun rohkea käyttö
- Positiivinen kannustus
- Aito läsnäolo
- Oma aktiivisuus
- Ryhmän kehitysvaiheiden, roolien ja dynamiikan tiedostaminen
- Lapsilähtöinen ajattelu
- Yksilöllinen huomiointi

Itse loin kerholle nimen, mutta hyvin voi käyttää vain jotain alla olevia leikkejä ryhmäytymiseen. Itselläni nimi kerholle lähti tähtien moninaisuudesta, sillä mekin kaikki olemme erilaisia. Halusin alusta saakka tuoda lapsille esille meidän erilaisuutta ja tässä hyvänä esimerkkinä toimi juuri tähdet. Itse voi keksiä teeman ja lähteä siihen ympärille rakentamaan ryhmäytymistä.

Liikunnallisessa tuokiossa lapsi oppii kuuntelemaan toista, ottamaan kontaktia toisiin, tekemään yhteistyötä, auttamaan toista, odottamaan omaa vuoroa ja sietämään häviämistä. Edellä mainitut asiat ovat vahvasti läsnä ryhmäytymisessä, joten liikunta on oiva ryhmäytymisen keino (Sääkslahti 2018, 111.)

Opinnäytetyön ryhmäytymistuokio Hilma Sipilä

Ketä me olemme?

Tarvikkeet ja ennakkovalmistelut:

Ryhmätila, jossa voi askarrella + avara tila esimerkiksi liikuntasali.

Tarvikkeita; tähtipassi materiaalit, hernepusseja ja tarrat tähtipasseihin

Kesto: noin 40 min

1. Tähtipassien teko (noin 10min)

Jokainen lapsi saa tehdä esille laitetuista materiaaleista oman näköisen tähtipassin. Tähtipassiin on tarkoitus, joka kerran jälkeen laittaa tarra osallistumisen merkiksi. Toimintatuokioiden jälkeen passi jää lapselle muistoksi osallistumisesta tähtikerhoon. Kerron lapsille tähtikerhon ajatuksen ja tarkoituksen. ”tähdet ovat kaikki erilaisia, niin olemme mekin erilaisia”

2. Tähtikerhon säännöt (noin 10min)

Lapsia osallistamalla luomme kerhollemme säännöt, joita noudattamme läpi kerhon. Sääntöihin kirjataan mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä kohdat.

Samalla keskustelemme lasten kanssa mikä on ryhmä? millaisia ryhmiä voi olla? millaisiin ryhmiin kuulut?

Kuinka iso ryhmä voi olla? Jokaiselle lapselle annetaan puheenvuoro ja kerron itse oman näkemykseni ryhmästä ja mihin ryhmiin itse kuulun tai olen kuulunut.

3. Liike ja nimi leikki (noin 5min)

Jokainen keksii jonkun liikkeen ja vuorotellen sanotaan oma nimi ja liike. Jokaisen kohdalla toistetaan nimi ja sanotaan esim. ”moi Hilma ja tehdään Hilman valikoima liike” Tehdään niin kauan, että kaikki on saanut kertoa oman nimen ja näyttää liikkeen.

4. Ketä minä olen leikki (noin 5min)

Erilaisilla tyyleillä hernepusien haku toiselta puolelta salia. (esim. kontaten, karhukävelyä jne.)
esim. kuinka vanha?
kuinka monta sisarusta?
kuinka monta hammasta on lähtenyt?
kuinka monta harrastusta?
lempi numero?

Jokainen hakee niin monta hernepusia, kuinka monta asiaa on. Joka kierroksen jälkeen tarkastelemme, kuinka monta kelläkin on. Näin opimme tuntemaan toisia paremmin. Lapset voivat keksiä, myös kysymyksiä.

5. Tähtirentoutus (runo, joka kerta sama) (noin 5min)

Ota rento asento ja sulje silmät
Tunne kuinka hengitys saa vatsan laskemaan ja nousemaan
Ole yhtä rauhallinen kuin tumma yötaivas keskellä yötä
Ole yhtä hiljaa kuin metsässä nukkuva pieni jänis
Huomaa, että kätesi ovat painavat ja levolliset kuin kuusen oksat
Jokainen sinun sormi on aivan hiljainen
Jalat ovat painavat kuin suuret metsän kivet
Huomaa miten unen ja levon viitta laskeutuu kehon päälle
Viisas pöllö kuiskaa sinulle hiljaa
Tässä on hyvä ja turvallinen olla, rentoudu sinä, minä vartioin sinua.

6. Tiimihuuto, passintäyttö ja palaute (noin 10min)

Keksimme yhdessä kerhollemme tiimihuudon ja toteutamme sen. Passiin saa aina merkinnän, joka toimintakerran jälkeen. Ensimmäisellä kerralla palaute kerätään ilmeen avulla; yhtä aikaan teemme kertaa kuvaavan ilmeen. Käymme ensin läpi ilmeitä. Miltä näyttät, kun olet iloinen ja toisin päin.

Meidän lempijutut?

Tarvikkeet ja ennakkovalmistelut:

Tila; Avoin sisätila,

Tarvikkeet; hedelmäkortit, ilmapalloja, palloja, tarroja tähtipassiin

Kesto: noin 40min

1. Kannustuspiiri (noin 5min)

Lapset menevät piiriin ja yksi lapsi kiertää piiriä ympäri esimerkiksi kävellen ja hiipien, mutta tärkeintä on kuulla, kuinka kaverit kannustavat. Kaverit kannustavat esimerkiksi taputtamalla ja huutamalla hänen nimeä. Piirissä olijoille näytetään, myös mitä muuta he tekevät kannustamisen lisäksi esimerkiksi seisovat yhdellä jalalla. Lapset saavat päättää eri tyylejä, miten toimitaan.

2. Lempieläin (noin 5min)

Jokainen lapsi keksii yhden lempieläimen ja vuorollaan näyttää miten se liikkuu (pantomiiimina). Muut yrittävät arvuutella mikä eläin on kyseessä. Kun eläin on arvattu kaikki kokeilevat matkia eläimen liikettä. Keskustelua voi herättää esimerkiksi kysymyksillä; onko eläin nopea, millainen turkki hänellä on ja mitä eläin tykkää syödä.

3. Lempihedelmä (noin 10min)

Tilaan levitetään erilaisia hedelmäkortteja. Lapset saavat etsiä niitä eri tyyleillä omiin koreihin. (korit voivat olla vaikka paperin palat, jotka pysyvät kokoajan paikoillaan) Arvuutellaan mitä hedelmää pitää hakea esimerkiksi se on punainen ja niitä syödään kesällä. Kun hedelmä on arvattu, keksitään yhdessä tyyli liikkua etsimään kyseistä hedelmää. Kun kaikki kortit on löydetty lapset saavat valita lempihedelmän ja kertoa muille miksi juuri se. Jos lempihedelmää ei korteista löydy lapsi voi kertoa suullisesti siitä.

4. Patsasleikki (noin 5min)

Ensin käydään läpi lasten lempipaikkoja. Tämän jälkeen lapset saavat muodostaa näitä patsaan muodossa. Patsaita voi muodostaa ryhmänä tai yksin. Kuviot voi tehdä lattiatasossa tai seisten kaksi- tai kolmiulotteisesti. Tarkoitus on tutustua toisten lempipaikkoihin tämän harjoituksen avulla. Jos tehtävä tuntuu haastavalta, tulee ohjaajan suullisesti avustaa lapsia eteenpäin

5. Tähtirentoutus (pallojen kanssa hierontaa, noin 5min)

Ota rento asento ja sulje silmät
Tunne kuinka hengitys saa vatsan laskemaan ja nousemaan
Ole yhtä rauhallinen kuin tumma yötaivas keskellä yötä
Ole yhtä hiljaa kuin metsässä nukkuva pieni jänis
Huomaa, että kätesi ovat painavat ja levolliset kuin kuusen oksat
Jokainen sinun sormi on aivan hiljainen
Jalat ovat painavat kuin suuret metsän kivet
Huomaa miten unen ja levon viitta laskeutuu kehon päälle
Viisas pöllö kuiskaa sinulle hiljaa
Tässä on hyvä ja turvallinen olla, rentoudu sinä, minä vartioin sinua.

6. Passintäyttö, palaute ja tiimihuuto (noin 5 min)

Tähtipassiin merkintä suorituksesta. Palaute tehdään tällä kerralla peukalon avulla. Käydään läpi mitä mikäkin peukalon asento tarkoittaa. Tämän jälkeen huudamme ensimmäisellä kerralla päätetyn tiimihuudon ja sanomme heipat.

Opinnäytetyön ryhmäytymistuokio Hilma Sipilä

Mitä me osaamme?

Tarvikkeet ja ennakkovalmistelut:

Tila; Avoin sisätila,

Tarvikkeet; kevyet alustat, hierontapallot, tarrat tähtipasseihin,
erilaisia liikuntavälineitä, ilmapalloja

Kesto: noin 40min

1. Kannustuspiiri (noin 5min)

Lapset menevät piiriin ja yksi lapsi kiertää piiriä ympäri esimerkiksi kävellen ja hiipien, mutta tärkeintä on kuulla, kuinka kaverit kannustavat. Kaverit kannustavat esimerkiksi taputtamalla ja huutamalla hänen nimeä. Piirissä olijoille näytetään, myös mitä muuta he tekevät kannustamisen lisäksi esimerkiksi seisovat yhdellä jalalla. Lapset saavat päättää eri tyylejä, miten toimitaan.

2. Älä osu lattiaan (noin 5min)

Lapset jaetaan pareihin ja heille annetaan kaksi alustaa. Lasten pitää yhdessä keksiä miten he pääsevät niiden avulla huoneen toiseen päähän, eli ei annetta lapsille ratkaisua tehtävään. Painotetaan yhteistyön merkitystä tehtävässä.

3. Ilmapalloleikki (noin 5min)

Kaikki menevät piiriin. Ensi keskustelemme synttäreitä esimerkiksi mikä vuodenaika olet syntynyt. Näin tutustumme lisää toisiimme. Tämän jälkeen juhlimme kaikkien synttäreitä ilmapalloleikillä. Ohjaaja aloittaa sanomalla jonkun lapsen nimen ja lyömällä samalla ilmapallon ilmaan. Lapsi, jonka nimi sanottiin yrittää ottaa pallon kiinni ennen kuin se koskee maahan. Pallon kiinni saanut lapsi palaa takaisin piiriin ja sanoo jonkun muun nimen ja lyö pallon taas ilmaan. Jatketaan niin kauan, että kaikki lapset on saanut osallistua leikkiin lyömällä ja ottamalla kiinni.

4. Ali, yli ja ympäri (noin 10min)

Lapset jaetaan pareihin. Tarkoituksena on, että lapset keksivät asentoja, joista toinen lapsi voi mennä yli, ali tai ympäri. Lapset saavat käyttää mielikuvitusta miten eri asennoissa tämä onnistuu. Vuoroa vaihdetaan useaan otteeseen. Kun parit ei keksi enää asentoja voi pareja yhdistää ja variaatiota muokata esimerkiksi edessä, takana ja sivulla. Eli tarkoitus on, että lapsi asettuu asentoon niin, että toinen lapsi voi mennä hänen kehoonsa nähden sovitulla tavalla esimerkiksi ali.

Tässä leikissä vahvistetaan lapsen hahmotuskykyä.

5. Mikä koskee lattiaan (noin 5min)

Lapset miettivät yhdessä annettujen ohjeiden mukaan, miten sijoittuvat lattialle. Ohjaaja huutaa esim. 5 päätä ja 10 jalkaa maassa. Yhdessä lapset miettivät miten se onnistuu ja toteuttavat annetut tehtävät. Ohjaaja voi olla apuna laskemassa, kun ryhmä on sitä mieltä, että tehtävä on valmis.

6. Kätke ja kerro (noin 10min) (Varalla)

Lapset jaetaan pareihin. Tilaan on nostettu erilaisia liikuntavälineitä esille. Toinen parista menee tilan ulkopuolelle ja toinen piilottaa liikuntavälineen tilaan. Kun väline on piilotettu pari saa tulla tilaan. Piilottaja saa kertoja vinkkejä missä väline on esimerkiksi, lämpenee tai kylmenee. Kun väline löytyy pari saa keksiä tavan käyttää välinettä yhdessä. Ideana on keksiä tapoja missä molemmat saavat osallistua välineen käyttöön yhdessä. Vuoroja vaihdetaan niin, että molemmat saavat olla piilottajan roolissa.

7. Tähtirentoutus (hierontapallojen kanssa hierontaa, noin 5min)

Ota rento asento ja sulje silmät

Tunne kuinka hengitys saa vatsan laskemaan ja nousemaan

Ole yhtä rauhallinen kuin tumma yötaivas keskellä yötä

Ole yhtä hiljaa kuin metsässä nukkuva pieni jänis

Huomaa, että kätesi ovat painavat ja levolliset kuin kuusen oksat

Jokainen sinun sormi on aivan hiljainen

Jalat ovat painavat kuin suuret metsän kivet

Huomaa miten unen ja levon viitta laskeutuu kehon päälle

Viisas pöllö kuiskaa sinulle hiljaa

Tässä on hyvä ja turvallinen olla, rentoudu sinä, minä vartioin sinua.

8. Passin täyttö, palaute ja tiimihuuto (noin 5min)

Tähtipassiin merkintä suorituksesta. Palaute tehdään tällä kerralla suullisesti kahdella sanalla. Sanat kuvaavat tuokiota. Voin itse antaa esimerkin, jotta lapsien on helpompi keksiä. Annetaan tarpeeksi aikaa miettiä vastausta. Tämän jälkeen huudamme ensimmäisellä kerralla päätetyn tiimihuudon ja sanomme heipat

Meidän huippuryhmä!

Tarvikkeet ja ennakkovalmistelut:

Tila; avoin sisätila

Tarvikkeita; kaiutin, erilaisia liikuntavälineitä esille, silkki huiveja, hymynaamat, huiveja ja tarrat tähtipasseihin

Kesto: noin 40min

1. Kannustuspiiri (noin 5min)

Lapset menevät piiriin ja yksi lapsi kiertää piiriä ympäri esimerkiksi kävellen ja hiipien, mutta tärkeintä on kuulla, kuinka kaverit kannustavat. Kaverit kannustavat esimerkiksi taputtamalla ja huutamalla hänen nimeä. Piirissä olijoille näytetään, myös mitä muuta he tekevät kannustamisen lisäksi esimerkiksi seisovat varpailla. Lapset saavat päättää eri tyylejä, miten toimitaan.

2. Kuuntele kuiskaajaa (noin 10min)

Rakennetaan helppo esterata yhdessä lasten kanssa, joka sisältää pehmeitä ja helposti ylitettäviä esteitä. Käydään lasten kanssa rata läpi tarkasti. Tämän jälkeen lapset jaetaan pareihin. Toisen parin silmät sidotaan huivilla. Lapsi kenen silmiä ei ole sidottu ottaa lapsen kädestä kiinni ja ohjaa lapsen temppuradan läpi. Korostetaan lapsille kommunikoinnin tärkeyttä. Osat vaihdetaan, jotta molemmat saavat olla ohjaaja ja kulkija.

3. Värit vauhdissa (noin 5min)

Lapset menevät piiriin. Otetaan hyvä tila ja ruvetaan pelaamaan värit vauhdissa leikkiä. Ensin tarkkaillaan millaisia, värejä kaikilla on. Tämän jälkeen jokainen lapsi saa sanoa vuorotellen värin ja tavan, miten liikutaan. Eli kenelle on sitä väriä, tekee liikkeen tai asennon esimerkiksi ne, joilla on sinistä, seisovat kantapäillä. Lasten hahmotuskyky vahvistuu tämän leikin avulla.

4. Temppurata jalat sidottuna (noin 15min)

Jokainen lapsi saa valita yhden välineen, jonka haluaa temppuradalle. Kun välineet on valittu lapset yhdessä rakentavat niistä temppuradan saliin. Voimme keksiä yhdessä onko radalla joku teema esim. viidakko. Annetaan aikaa lasten mielikuvitukselle. Ensin menemme rataa läpi normaalisti, mutta muutaman kierroksen jälkeen lasten jalat sidotaan toisiinsa kiinni. Ensin pienempiin ryhmiin. Lopuksi koko ryhmä on kiinni toisissaan. Lasten pitää miettiä millä tyyllillä he pääsevät radan läpi jalat sidottuna. Tämä vaatii lapsilta kommunikointia ja sujuvaa yhteispeliä. Taustalle voi laittaa musiikin soimaan tunnelmaa nostamaan.

5. Lempi leikki tähtikerhosta (noin 5-10min)

Lapset saavat yhdessä päättää tähtikerhon lempileikin ja toteuttamme sen yhdessä.

6. Tähtirentoutus (silkki huiveilla heilutus, noin 5min)

Ota rento asento ja sulje silmät
Tunne kuinka hengitys saa vatsan laskemaan ja nousemaan
Ole yhtä rauhallinen kuin tumma yötaivas keskellä yötä
Ole yhtä hiljaa kuin metsässä nukkuva pieni jänis
Huomaa, että kätesi ovat painavat ja levolliset kuin kuusen oksat
Jokainen sinun sormi on aivan hiljainen
Jalat ovat painavat kuin suuret metsän kivet
Huomaa miten unen ja levon viitta laskeutuu kehon päälle
Viisas pöllö kuiskaa sinulle hiljaa
Tässä on hyvä ja turvallinen olla, rentoudu sinä, minä vartioin sinua.

7. Passintäyttö, palaute ja tiimihuuto (noin 5 min)

Tähtipassiin merkintä suorituksesta. Palaute tehdään tällä kerralla pyöreälle lapulle. Lapulle lapsi saa piirtää kertaa kuvaavan hymynaaman. Käydään läpi, millaisia hymynaamoja on olemassa mallien avulla. Tämän jälkeen huudamme ensimmäisellä kerralla päätetyn tiimihuudon. Käymme läpi kerhon loppumista ja kiitämme toisiamme kerhosta.

Palautteen pyytäminen ja saaminen on todella tärkeää ryhmän kehityksen kannalta, joten alla muutama keino miten palautetta voi pyytää/antaa.

Palautteen anto/keruu menetelmiä;

- Ilmeen avulla
- Peukalon avulla
- Yhdellä tai kahdella sanalla
- Piirtämällä
- Tanssimalla tunne tila
- Tunnetta kuvaavalla asennolla

Leikit ovat pääsääntöisesti minun keksimiä tai olen muokannut leikkejä ryhmäytymiseen sopiviksi erilaisista kokonaisuuksista. Vinkkejä olen ottanut kirjoista loruloikkia ja pomppivat pavut kirjoista. Netistä löytyy paljon ideoita, joita on helppo muokata ryhmäytymistä vahvistaviksi leikeiksi. Luovuutta käyttämällä saa paljon aikaan.

Ole avoin ja uskalla kokeilla uutta!